

ZELEZNIK

vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 14. oktober 1966

Štev. 41 (1272)

Quo vadis, iustitia?

Kam greš, pravičnost? To je danes vprašanje, ki ga je v Avstriji treba postaviti z vso odločnostjo in hkrati tudi z globoko zaskrbljenostjo.

Porotno sodišče na Dunaju je prejšnji teden izreklo sodbo v prizivnem procesu proti Franzu Novaku, nekdanjemu najožjemu sodelavcu nacističnega zločinca Adolfa Eichmanna. Izreklo je oprostitelno razsodbo in Novak je bil takoj izpuščen na svobodo, čeprav je bilo že med prvo razpravo (ko je bil obsojen na osem let ječe) in tudi na sedanjem procesu nedvoumno dokazano njegovo odgovorno sodelovanje pri pošiljanju stotisočev nedolžnih žrtev v koncentracijska taborišča in v smrt.

Kako je moglo priti do take razsodbe, ki ni razburila le avstrijsko marveč tudi široko mednarodno javnost? Formalno je odgovor zelo enostaven: člani porote so ugotovili, da je Novak sicer sodeloval pri zločinu, vendar je izpolnjeval le povečanje in torej ne more biti odgovoren. Tako je obtoženec opran vse krivde in zadoščeno je tudi pravičnosti, vsaj kakor jo v takih primerih pojmuje današnja avstrijska zakonodaja. Tod ravno v tej enostavni argumentaciji, katere se je del avstrijskega tiska tudi takoj poslužil, da bi zbrisal madež na ugledu Avstrije, pa je tisti simptom, ki vzbuja čedalje večjo zaskrbljenost sprito razvoja v naši državi.

Ne gre tukaj samo za primer Novaka, saj podobnih razsodb smo v zadnjih letih doživeli že celo vrsto; pa tudi ne gre samo za vprašanje, ali je ob takih zakonih, ki dopuščajo take razsodbe, sploh še mogoče govoriti o pravosodju in pravičnosti. Največjo nevarnost namreč predstavlja vzdušje, v katerem se odvijajo taki procesi, vzdušje, ob katerem se povprečni avstrijski državljan že naravnost boji, da bi kot član porotnega sodišča izrekel obsodbo nad nacističnim zločincem.

Res je, da je od takerat, ko so se dogajali ti zločini, minilo že četrto stoletje. Toda zgolj zaradi časovne odmaknenosti se zločini niso spremenili v dobra dejanja in tudi takeratni zločinci danes ne morejo veljati za nedolžne ljudi, katerim naj bi bilo odpuščenno vse, kar so zagrešili — samo zato, da bi bila »premagana preteklost«. Nasprotno, ravno ta oblika »premagovanja preteklosti« je v resnici najboljša in najbolj trdna vez med preteklostjo in sedanostjo, o čemer dovolj zagovorno pričajo čedalje pogostejši pojavi neonacizma v Avstriji. Odgovornost, ki pri tem pade na pristojne činitele v državi, se tudi z njihovim doslednim omalovaževanjem nevarnosti prav nič ne zmanjša, marveč postaja le še večja, za katerega je razsodba v Novakovem procesu le eden izmed značilnih simptomov.

Kako misli o tem velika večina avstrijskega ljudstva, so pokazale protestne demonstracije ob koncu minulega tedna na Dunaju in v drugih avstrijskih mestih. Kako misli o tem mednarodna javnost, pa je razvidno iz pisanja svetovnega tiska, ki je ob Novakovem procesu ugotovil, da je Avstrija nacističnim zločincem celo še bolj naklonjena kot Zahodna Nemčija. Ob tej dvomljivi »časti« bo na mednarodnih forumih res le težko dokazovati, da je Avstrija demokracija in pravna država, kajti po Novakovem procesu se tako v avstrijski kot v mednarodni javnosti znova postavlja vprašanje: kam greš, pravičnost?

PRED LETOŠNIMI KMEČKOZBORSKIMI VOLITVAMI:

Kmetovalci južne Koroške!

V nedeljo 6. novembra 1966 bomo volili poklicno zastopstvo za prihodnjih 5 let. Volili bomo zastopnike v krajevne kmečke odbore, v okrajne kmečke zbornice in v Kmetijsko zbornico za Koroško.

Te volitve so za slehernega kmeta velikega pomena. Južna Koroška je še vedno gospodarsko zaostalo in zapostavljeno ozemlje, kar najbolj občuti njeno kmečko prebivalstvo. Odločujoče sile v kmetijskih zastopstvih v deželi in državi ter pri oblasteh in ustanovah, ki jim je poverjeno pospeševanje gospodarskega razvoja, posebej pa še pospeševanje kmetijstva, so južno Koroško od nekdanjega zanemarjale in ji nikdar niso posvetile tiste pozornosti in skrbi, kot so je bili ves čas deležni drugi predeli v deželi in državi.

Zato okrepimo v krajevnih kmečkih odborih, v okrajnih kmečkih zbornicah in v kmetijski zbornici vse tiste, ki nastopajo proti sedanjim premoči ene same skupine in dajmo glasove kandidatom, ki so s svojo sedanjostjo pokazali, da jim lahko zaupamo.

Svojstvenim problemom južne Koroške in kmečko-gospodarskim težnjam teh krajev pa hoče posvetiti svojo posebno skrb

Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der Südkärntner Bauern

kakor je to nalogo izpolnjevala ves čas svojega delovanja. V tem času je spoznala, da tisti, ki od nekdanjega vladajo v kmetijski zbornici, še vedno ne kažejo potrebnega razumevanja za agrarnopolitične, kmečkogospodarske in kmetijskoprosvetne zahteve in potrebe južnokoroškega kmečkoga prebivalstva. Obratno pa so bili zastopniki Skupnosti južnokoroških kmetov v okrajnih kmečkih zbornicah in v kmetijski zbornici vedno spet najboljši tolmači teh zahtev in potreb.

Zato jim južnokoroški kmetje tudi tokrat lahko zaupajo svoje glasove. Temu zaupanju se bodo oddolžili po svoji najboljši vesti in sposobnosti, z vztrajnim prizadevanjem v prid vseh južnokoroških kmetov, ne glede na njihovo narodnost in strankarsko pripadnost.

Pri teh volitvah ne gre niti ne sme iti za kakršnokoli narodno-politično odločitev, ampak zgolj za čim močnejše uveljavljanje resničnih koristi južnokoroškega kmečkoga prebivalstva v javnopravnih poklicnih ustanovah. Pri volitvah v nedeljo 6. novembra bomo dali svoj glas za

Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der Südkärntner Bauern

ZASEDANJE GLAVNE SKUPŠČINE OZN:

Pobude za mir v Vietnamu

Čeprav vietnamsko vprašanje ni neposredno na dnevnem redu letošnjega zasedanja Glavne skupščine OZN, so vse dosedanje razprave na sedežu svetovne organizacije v veliki meri veljale prav temu problemu. Predstavniki posameznih držav so v svojih izjavah skoraj brez izjeme zavzeli stališče tudi do vietnamskega vprašanja ter opozorili na nevarnost, ki jo vojna v tej deželi predstavlja za mir na svetu. Mnogi govorniki pa so sprožili tudi bolj ali manj konkretne pobude za miroljubno rešitev tega problema.

Seveda se izjave posameznih predstavnikov med seboj bistveno razlikujejo, saj so končno le odraz stališča, ki ga ena in druga država načelno zavzema do vietnamskega vprašanja. Tako je na eni strani stališče, da nosi krivdo za sedanjo vojno Severni Vietnam, medtem ko na drugi strani prevladuje mnenje, da glavna krivda pade na Ameriko. Temu drugemu stališču se pridružuje velika večina držav članic OZN, ki povsem pravilno ugotavljajo, da bo z miroljubnim reševanjem mogoče začeti

le tedaj, če bo Amerika prenehala s svojim vmešavanjem v notranje zadeve vietnamskega ljudstva.

Trenutno pa o takem prenehanju še ne more biti govora, marveč je nasprotno treba računati s tem, da bo Amerika svoje vojaške akcije v Vietnamu še povečala. To izhaja tudi iz zadnjih izjav najvišjih ameriških predstavnikov, ki so znova govorili o tem, da je Amerika do mirne rešitve, toda v isti sapi so grozili, da se Washington ne namerava odpovedati vlogi, ki si jo lasti v tem delu sveta. Kako naj bi se potem vietnamsko ljud-

stvo odpovedalo svojemu boju za svobodo in neodvisnost, tega ameriški politiki seveda niso povedali, saj jim tudi ne gre za interese tega ljudstva, marveč samo za svoje lastne koristi.

V takem vzdušju prizadevanja za mirno rešitev pač niso lahka, kar posebno čuti glavni tajnik OZN U Tant, ki se neprenehoma trudi, da bi vse prizadete in zainteresirane države spravil za konferenčno mizo, kjer bi rešitev iskali s pogajanjem in ne z oboroženo silo. V teh njegovih prizadevanjih ga odločno podpirajo mnogi vodilni državniiki mirov po svetu, katerim je iskreno do miru in enakopravnega sodelovanja med narodi.

PREJŠNJI TEDEN V TRSTU:

Spopad med delavci in policijo

V soboto minulega tedna se je Trst spremenil v pravo bojno polje. Po ulicah je prišlo do velikih demonstracij delavcev, ki so se spreminile v ostre bitke s policijo, katere se je poslužila solzilnega plina ter s silo razganjala demonstrante. Okoli 80 oseb je bilo ranjenih, več sto demonstrantov pa aretiranih.

Nezadovoljstvo tržaškega delav-

stva so izzvali sklepi posebnega ministrskega odbora za gospodarsko načrtovanje, s katerimi bo močno prizadeto tržaško gospodarstvo, predvsem pa tamkašnje ladjedelništvo. Omenjeni odbor je med drugim sklenil, da svetovno znana tržaška ladjedelnica Sv. Marka ne bo več izdelovala ladij. Prizadetih delavcev tudi ne morejo potolažiti obljube, da v prihodnjih treh letih v Trstu ne bo prišlo do masovnega odpustanja. Zato so se pod vodstvom svojih sindikatov odločili za obrambo svojih življenjskih interesov ter s splošno stavko in množičnimi demonstracijami protestirali proti sklepom ministrskega odbora.

Sobotna »tržaška vojna« je bila v ponedeljek tudi predmet razprave v rimski poslanski zbornici, kjer so komunistični poslanci vložili pritožbo zaradi nasilja, ki se ga je med demonstracijami posluževala policija. Notranji minister je te obtožbe zavrnil in skušal krivdo za nerede zvaliti na delavske organizacije. Med razpravo so desničarski poslanci zagovarjali ministrove izjave, medtem ko so predstavniki naprednih strank ugotovili, da policijsko nasilje ni pripravno sredstvo za reševanje perečih gospodarskih vprašanj.

Podobni dogodki kot v Trstu so se prejšnji teden odvijali tudi v Genovi in drugih italijanskih mestih, kjer je delavstvo prav tako prizadeto zaradi sklepov ministrskega odbora. Sindikati napovedujejo velike stavke.

Nove olajšave

v maloobmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo

V času od 27. septembra do 10. oktobra je v Železnem na Gradiščanskem zasedala stalna avstrijsko-jugoslovanska komisija, ki je izdelala sporazum o nadaljnjih olajšavah v maloobmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo. Na svojem zadnjem zasedanju je komisija obravnavala predvsem dva problema: nadaljnje olajšave v dosedanjem sporazumu o maloobmejnem prometu ter uvedbo tako imenovanega planinskega prometa.

Na področju maloobmejnega prometa so bile v ozemlje, na katero se nanaša tozadevni sporazum, vključene nove vasi in občine, predvidene so bile nadaljnje olajšave pri prehodu meje in glede prenosa blaga čez mejo, predvsem pa bodo odpadle vse omejitve glede števila mejnih prehodov za lastnike stalnih mejnih propustnic, ki bodo mejo lahko prekorajčili kolikokrat bodo hoteli, medtem ko je bil čas bivanja v sosedni deželi podaljšan na pet dni.

V okviru planinskega prometa bosta odprta dva nova mejna prehoda, in sicer na Peci in na Stołu, tako da bo državljanom obeh sosednih dežel omogočen neoviran dostop v planine.

Sporazum bo začel veljati, ko ga bosta ratificirali obe državi.

Preložen obisk

Za ta teden predvideni uradni obisk sovjetskega državnega predsednika Podgornega v Avstriji je bil v zadnjem trenutku odpovedan in preložen na pozneje. V tozadevni utemeljitvi je rečeno, da se je predsednik Podgorni zaradi nenadnega prehlada na priporočilo zdravnikov odločil za preložitve potovanja v Avstrijo.

Posamezni listi so v zvezi s preložitvijo obiska objavili daljše komentarje, ki so polni najrazličnejših ugibanj. Domneve o »pravih vzrokih« za preložitve obiska segajo od mnenja, da je Sovjetski zvezki pričakovati važne notranje odločitve, pa do ugotovitve, da hoče sovjetska vlada »izvajati pritisk« na Avstrijo zaradi njenega prizadevanja za vključitev v EGS.

Obiski in potovanja v službi svetovnega miru

Ta teden je zaključil alžirski predsednik Bumedien svoj uradni obisk v Jugoslaviji, kjer je imel razgovore z vodilnimi jugoslovanskimi predstavniki. V poročilu o teh razgovorih je rečeno, da sta predsednika Tito in Bumedien razpravljala o perečih mednarodnih vprašanjih ter poudarila zlasti potrebo po nadaljnjih prizadevanjih za utrditve in ohranitev svetovnega miru.

Prihodnji teden pa bo predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito odpotoval v Indijo, kjer se bo srečal s predsednico indijske vlade Indiro Gandhi ter predsednikom Združene arabske republike Naserjem. Tudi to srečanje predstavnikov treh dežel, ki zavzemajo vodilno mesto med nevezanimi državami, bo v prvi vrsti služilo napotom za pomiritev na svetu.

DVA POMEMBNA JUBILEJA ZA KOROŠKO KMETIJSTVO:

Dvesto let organiziranega pospeševanja kmetijstva

Sto let kmetijskega šolstva na Koroškem

V petek in soboto minulega tedna je koroška kmetijska zbornica na poti organiziranega razvoja kmetijstva slavila dva pomembna jubileja: dvestoletnico ustanovitve koroške kmetijske družbe in stoletnico obstoja kmetijske šole v Celovcu, katere ustanovitev je koroška kmetijska družba sklenila ob svoji stoletnici.

Proslava obeh jubilejev, s katerima je najtesneje povezan razvoj koroškega kmetijstva in napredek kmečkih ljudi, se je začela že v petek popoldne z znanstvenimi predavanji univ. profesorjev dr. Tautscherja in dr. Iberja ter arhivarja dr. Dinklaga. V soboto popoldne je bila proslava v veliki dvorani celovškega Doma glasbe, popoldne pa proslava v celovski kmetijski šoli v Kucherjevem dvorcu. Poleg teh proslav je kmetijska zbornica za dvestoletnico ustanovitve koroške kmetijske družbe izdala obsežno knjigo, v kateri je znanstveno opisana zgodovina koroškega kmetijstva.

Proslave v Domu glasbe so se udeležili predstavniki koroškega političnega in gospodarskega življenja z deželnim glavarjem Simo na čelu, prisostvovali pa so ji tudi zastopnik zveznega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo in zastopniki kmetijstva iz avstrijskih zveznih dežel ter Nemčije in Slovenije. Slovenija je bila zastopana po predstavniku Gospodarske zbornice Slovenije Jožetu Novinšku in arhivarju dr. Sergeju Vilfanu. Ob obilnem število predstavnikov koroškega političnega in gospodarskega življenja pa smo na proslavi pogrešali koroško kmečko prebivalstvo, ki ga je bilo tako malo, da je bila dvorana le pičlo zasedena.

Govorniki na proslavi, ki je imela dostojen kulturni okvir, so se ob besedah spomina in pregleda razvoja poti organiziranega pospeševanja kmetijstva v dolgi dobi 200 let bavili tudi s sedanjo problematiko kmetijstva in kmečkih ljudi na splošno, posebej pa še na Koroškem. Deželni glavar Sima je ob čestitkah, priznanjih in zahvali prezidentu Gruberju in podpredsedniku Steinerju, ki sedaj zbornico zapuščata, naglasil, da kmet v zgodovini kot nositelj demokracije, napredka in svobode dolgo ni bil deležen priznanja in zaščite, ki jo je zaslužil in ki je bil potreben. Šele v novjšem času mu je pričela družba in skupnost posvečati večjo skrb in pozornost, vendar je tudi danes njegova usoda najtesneje povezana z njegovo pripravljenostjo za sodelovanje v svojem poklicnem zastopstvu in za organizirano samopomoč, katerih prvi temelji so bili s kmetijsko družbo pred 200 leti položeni prav na Koroškem. Kakor v vsej tej dobi odgovorni deželni činitelji tudi danes nudijo kmečkemu poklicnemu zastopstvu potrebno podporo in se zanimajo za njegove želje in zahteve. Najboljši dokaz

tega je pomoč dežele kmetijski zbornici v zadnjem desetletju, ki je bila samo pri vzdrževanju njene uprave večja od zborničnih doklad, ki so jih koroški kmetje v tem času plačali.

Slavosni govornik, zbornični prezident Gruber, je uvodoma orisal nastanek koroške kmetijske družbe pred 200 leti, ki je nastala kot prva kmetijska ustanova v avstro-ogrski monarhiji. Njena pravila so postala zakonita osnova za vse pozneje ustanovljene kmetijske družbe na ozemlju, ki šteje danes okoli 60 milijonov prebivalstva. Koroška in Kranjska kmetijska družba sta bili tudi edini, ki sta preživele udarec, ko je po dobrih 20 letih leta 1787 država odpovedala kmetijskim družbam svojo podporo, in ki po svojih pravnih naslednicah — na Koroškem je leta 1911 stopil na njeno mesto deželni kulturni svet, leta 1932 pa sedanja kmetijska zbornica — obstojata še danes.

Danes v času, ko je kmetijstvo sredi vrtnice tehnične revolucije, so naloge kmetij-

skega poklicnega zastopstva in kmetijske pospeševalne službe po svojem obsegu postale mnogo večje. Po zgledu v preteklosti jih zbornica poskuša kar se da naglo reševati. V zadnjih 15 letih je bilo na tem področju na Koroškem opravljenega več kakor prej v 80 letih. Navzlic temu pa se problemi kmetijstva in kmečkega prebivalstva v tem času niso zmanjšali, marveč so se še povečali. Zaključno je prezident Gruber svaril pred preveč materialističnim gledanjem na kmečko vprašanje in lahko privede do tega, da bo že prihodnjima generacijama krojila usodo lakota.

Obsežen in zanimiv pogled v bodočnost in v vlogo kmetijstva v njej je dal referat ministerialnega svetnika dr. Haushoferja iz Zgornje Bavarske, ki je bil osredotočen na evropske paralele v pospeševanju kmetijstva in agrarne politike. V svojem referatu je zlasti naglasil, da imajo ob raznih poteh organizacije in strukture agrarne proizvodnje v svetu zgodovinsko pogojena evropska kmečka gospodarstva posebno težaven položaj. Prilagoditi se morajo na pogoje v svetu, pri čemer pa morajo gledati, da se bodo tudi v teh pogojih obdržale. Podrobno se je bavil s problematiko kmetijstva in kmečkih ljudi v EGS, pri čemer je sicer dejal, da ima avstrijsko kmetijstvo ugodne pogoje za vstop v EGS, vendar je istočasno opozoril na očitne in dalekosežne težave v skupni organizaciji kmetijstva v tej skupnosti, ki pa ji je pripisal le prehodno trajnost in veljavo.

OB ROBU SEJMA »SODOBNA ELEKTRONIKA«:

Življenje na ukaz elektrike

V okviru sejma »Sodobna elektronika« je bilo v Ljubljani na zavodu za rehabilitacijo invalidov posvetovanje o pomembni novosti. Udeležence posvetovanja, ki so iz vse Jugoslavije prihiteli v Ljubljano, so seznanili z uspehi dela na elektronski napravi, ki naj bi hromim ljudem pomagala ponovno shoditi.

Pobudo za znanstveno raziskavo in izdelavo elektronske naprave, ki bi ponovno oživila ohromele noge, je pred dvema leti dal ljubljanski zavod za rehabilitacijo invalidov. Po dveh letih trdega dela, številnih poskusih na živalih ter po vrsti uspehov in neuspehov je skupina znanstvenih delavcev, zdravnikov in inženirjev koncem avgusta izpolnila prvo

nalogo pri izdelavi projekta funkcionalne električne stimulacije ekstremitet.

To napravo so predvajali na posvetovanju, ki je bilo v petek minulega tedna. Pri tem se je pokazalo, da je bil prvi veliki korak k postavljenemu cilju napravljen, vendar čaka skupino še vrsta težkih nalog, ki jih bo morala na tej poti še rešiti, preden bodo ohromeli invalidi prišli v srečen položaj, da bodo znova lahko shodili. Doslej so izdelali devet takih naprav, ki z električnim dražljajem aktivirajo omrtvele mišice. Te naprave so predvajali že v Dubrovniku in v Pragi. Povsod so bile deležne velikega zanimanja.

V PONEDELJEK V PARLAMENTU:

Proračun podražitev in gospodarskih zaostritev

Po dramatičnih pogajanjih in razpravah je vlada koncem minulega tedna odobrila osnutek državnega proračuna za leto 1967. Njegov obseg je z 78 milijardami za 7,6 milijarde šilingov višji od letošnjega proračuna. Višji je tudi proračunski primanjkljaj. Medtem ko je v letošnjem proračunu znašal 2,6 milijarde šilingov, računajo v prihodnjem letu s primanjkljajem 3,6 milijarde šilingov. Osnutek proračuna napoveduje podražitev mleka in mlečnih izdelkov ter kruha, poštnin in telefona za 25 do 35 %.

Kdor je mislil, da se bo ÖVP v svojih vladnih vrstah brez težav zedinila o državnem proračunu, se je motil. Pogajanja med ministri, zlasti med finančnim ministrom na eni ter ministrom za kmetijstvo in gozdarstvo ter ministrom za promet na drugi strani so bila do zadnjega trenutka napeta in dokaj hrupna, preden sta se ministra pokorila kanclerju Klausu in generalnemu sekretarju stranke Wihalmu, ki sta se odločno postavila na stran finančnega ministra Schmitza.

Kakor letošnji proračun bo tudi prihodnjeltni naložil delovnim ljudem nova bremena. Iz sredstev za državne prispevke na ceno mleka in žita je vlada odtegnila 900 milijonov šilingov in bo v prihodnjem letu po

osnutku v ta namen na razpolago le 1,7 milijarde šilingov. Zaradi tega se bo predvidoma mleko podražilo za 1 šiling pri litru, kruh pa za okroglo 70 grošev pri kg. Poleg tega je predvidena podražitev poštnine za pisma in karte ter telefona za 25 do 30 %. Za pospeševanje kmetijstva po zakonu o kmetijstvu je v osnutku proračuna na razpolago 700 milijonov šilingov, medtem ko je minister za kmetijstvo in gozdarstvo zahteval 800 milijonov šilingov. Kljub tem podražitvam in omejitvam pa bo deficit proračuna večji, kot je letos. V zvezi s podražitvijo mleka in kruha hoče vlada nekoliko zvišati otroške doklade.

Državni proračun za leto 1967 je še bolj odsev inflacijskih tendenc, kakor je bil letoš-

Delo v premogovnikih ustavlja

Avstrija ne ve, kam s premogom. Povpraševanje za njim vedno bolj popušča. Kriza v premogovništvu je zavzela že takšen obseg, da je bila v torek minulega tedna predmet seje ministrskega sveta.

Po poročilu vicekanclerja dr. Bocka je ministrski svet sklenil, da bo proizvodnja premoga do leta 1970 omejila za približno eno četrtno. Znižati jo hoče od sedanjih 5,365.000 ton na leto na 4,130.000 ton. S to redukcijo proizvodnje bo zgubilo 3000 ljudi svoja dosedanja delovna mesta.

Že z 31. marcem prihodnjega leta hoče vlada zapreti premogovnike Tauchen, Pöfing in del premogovnikov v Fohnsdorfu. S tem hoče zmanjšati proizvodnjo premoga za 410.000 ton. Istočasno hoče omejiti proizvodnjo premoga v Št. Štefanu v Labotski dolini in v Wolfsegu za 335.000 ton. Do leta 1970 namerava zapreti še ostale premogovnike v Fohnsdorfu, s čimer bi se proizvodnja zmanjšala za nadaljnjih 470.000 ton na leto. Istočasno je vlada obvezala termoelektrarne, da morajo dodatno k svoji sedanji polnoletni porabi še nadaljnjih 580.000 ton premoga in omejiti pogon elektrarn z oljem in plinom.

Da bi omilila prehod rudarjev teh premogovnikov v druge poklice, je obljubila prispevek 415 milijonov šilingov. Koroška deželna vlada, nadzorni svet premogovnika v Št. Štefanu v Labotski dolini in njegov delavski svet so proti postopni likvidaciji premogovnika vložili pri zvezni vladi prote st.

PO SIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Zvezni izvršni svet SFR Jugoslavije je predložil zvezni skupščini osnutek zakona, po katerem naj bi v letu 1967, ki je bilo proglašeno za leto mednarodnega turizma, odpravili vizume za vse tuje turiste. Po tem zakonu bodo tuji iz katerekoli države na svetu lahko prestopili jugoslovansko mejo brez vizuma, če bodo imeli le veljavna potna dovoljenja. Tako bo Jugoslavija verjetno prva država na svetu, ki bo ukinila vizume za vse tuje; hkrati pa hoče Jugoslavija s tem ukrepom doseči, da bi tudi vse druge države omogočile jugoslovanskim državljanom potovanje brez vizumov.

LONDON. — Britanski filozof Bertrand Russell je izjavil, da bo mednarodno sodišče za zločince v Vietnamu zasedalo v Parizu. Povedal je, da je v tem razgovoru s predstavniki francoske vlade, ki so mu zagotovili, da se zasedanje tega sodišča lahko odvija v Franciji, če bodo organizatorji spoštovali francoske zakone. Hkrati je Russell sporočil, da bo pripravljali sestanek članov mednarodnega sodišča za zločine v Vietnamu 13. novembra v Londonu.

NEW YORK. — Na konferenci programa OZN za razvoj, ki zaseda v New Yorku, so države članice pozvali, naj sporočijo, kakšen bo njihov prispevek v skladi tega programa za leto 1967. Mnoge države so svoje prispevke že zvezale in je generalni tajnik OZN U Tant prepričan, da bo za prihodnje leto v te namene na razpolago 200 milijonov dolarjev.

RABAT. — Maroški kralj Hasan II. bo 24. oktobra odpotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo, kjer bo gost prezidija vrhovnega sovjeta in vlade Sovjetske zveze.

BONN. — Razprave o reorganizaciji zahodnonemške vlade se še nadaljujejo, kakor tudi niso politične kritike na račun sedanjega kanclerja Erharda, ki je po svojem nedavnem neuspelem obisku v Ameriki že povsem izgubil ugled celo v lastnih vrstah. Politični opazovalci računajo s tem, da bo do konca leta izvedena temeljita reorganizacija vlade, ki naj bi spet postala »kabinet močne roke«.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je za novega ameriškega veleposlanika v Moskvi imenoval Llewellyna Thompsona, kateri je bil na tem položaju že v letih 1957 do 1962.

BERLIN. — V Berlinu je bil podpisan nov sporazum, po katerem bodo prebivalci zahodnega Berlina spet lahko obiskovali svoje sorodnike v vzhodnem delu mesta. Sporazum je začel veljati ta ponedeljek. Obiske bodo odobraval v »nujnih družinskih zadevah« oziroma v primerih bolezni in smrti v družini.

PARIZ. — Francoski obrambni minister Messmer je izjavil, da je proizvodnja plutonija v Franciji doslej stopnja, ko lahko začne ustvarjati taktično atomsko orožje. Povedal je, da bodo do leta 1975 konstruirali okrog 200 vrst atomskega orožja, raket ali bomb.

FRANKFURT. — Predstavniki Zahodne Nemčije Gerhard Stoltenberg so se vrnil iz Španije, kjer je imel razgovore s predstavniki španske vlade. Sprejel ga je tudi španski predsednik Franco. Pri teh razgovorih sta se Zahodna Nemčija in Španija sporazumeli, da bosta sodelovali na področju atomskih raziskav.

LONDON. — V angleškem mestu Brightonu je zasedal kongres laburistične stranke, na katerem je prišlo do ostrih razprav predvsem o gospodarskih ukrepih, ki jih uveljavlja sedanja vlada, da bi Anglijo izklopala iz hude gospodarske krize, v katero jo je spravilo dolgoletno vladanje konservativcev. Kljub ostrim napadom levega krila stranke je dobil predsednik Wilson podporo večine. Ravno v dne, ko se je končal kongres laburistične stranke, je v Angliji začel veljati vladni dekret o prisiljenem zadrževanju cen in mezd.

MOSKVA. — V zvezi s predvidenim obiskom sovjetskega predsednika Podgornija v Avstriji (ki pa je bil v zadnjem trenutku preložen — op. ured.) je objavil moskovski list »Izvestije« daljši članek o odnosih med Avstrijo in Sovjetsko zvezo. Med drugim je bilo v članku izraženo tudi mnenje, da bi vključitev Avstrije v EGS povzročila veliko zaskrbljenost pri vseh tistih, ki nevrnost Avstrije smatrajo za važen prispevek k evropski varnosti, kajti vse dosedanje članice EGS so hkrati vključene tudi v Atlantski pakt. Posebej opozarja moskovski list na čedalje večji vpliv zahodnonemškega kapitala in s tem tudi zahodnonemške politike v Avstriji.

NEW YORK. — Ameriški predsednik Johnson je imel prejšnji teden razgovor, v katerem se je zavezal za izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom. Posebej glede Evrope je dejal, da želi »Evropo vzhodno-zahodnega prijateljstva«, kajti »sožitje ni dovolj, potrebno je miraljubno sodelovanje«. Toda v istem govoru je isti Johnson napovedal nadaljnjo krepitev Atlantskega pakta in dejal, da bo Amerika še naprej vztrajala pri svoji vodilni vlogi v politiki in gospodarstvu.

RIM. — Minuli teden je prišlo na Južnem Tirolskem do novih terorističnih napadov. V neposredni bližini italijansko-avstrijske meje je meznar strelac oddal več strelav na avtomobil Italijanske policije, ki je le po naključju ostal nepoškodovan. Policija je na kraju napada našla naboj, ki so po njenih ugotovitvah avstrijskega izvora. V Boznu pa so odkrili več dinamičnih nabojev, povezanih z vžigalnimi sistemom.

BEOGRAD. — Na povabilo predsednika japonske vlade Sata bo predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito meseca marca prihodnjega leta uradno obiskal Japonsko. O tem obisku je japonski tisk objavil že zdaj obilna poročila in poudaril važno vlogo, ki jo igra predsednik Tito v prizadevanjih za ohranitev miru na svetu in zlasti v dejavnosti nezvezanih držav.

PARIZ. — Predsednik bolgarske vlade Zivkov je trenutno na uradnem obisku v Franciji, kjer ga spremlja zunanji minister Batev in večje število visokih vladnih predstavnikov. Včeraj je bolgarske goste sprejel tudi predsednik de Gaulle.

RIM. — Italijanski zunanji minister Fanfani je v nekem govoru posvaril vse tiste, ki hočejo južnotirolsko vprašanje rešiti tako z bombami kot s pogajanjmi, kajti sicer bi se lahko zgodilo, da bi Italija spreminila svojo politiko do Južne Tirole.

OTROK IN UČENJE:

Cilj kot spodbuda

Že zadnjič smo na tem mestu govorili o tem, kaj vpliva pri otroku na veselje do učenja in kaj ga pri tem vzpodbuja. Ugotovili smo, da je pri tem velikega pomena dejstvo, da mora otrok sam začutiti vrednost in važnost tega, kar se uči. Vendar pa so še razni drugi činitelji, ki prav tako vplivajo na veselje do učenja in predvsem na uspeh učenja.

Čeprav spodbuja otroka pri učenju pogosto že sama zanimivost učne snovi, na to ne moremo vedno računati, saj vemo, da je učna snov včasih tudi suhoparna in nezanimiva, čeprav življenjsko pomembna. Napor pri učenju zahteva v takih in podobnih primerih še dodatne spodbude. Veliko vlogo ima pri tem čut odgovornosti in vestnosti, ki ju moramo otroku postopno privzgojiti. Močno spodbudno vlogo pa imajo tudi bližnji in daljnji cilji, katerih privlačnost spodbuja otroka in krepí njegovo delavnost.

● Mlajši otrok potrebuje predvsem bližnje cilje, zanj je važna le sedanjost in bližnja prihodnost. Kadarkoli vidimo, da se mu učenje upira in da ne kaže pri učenju prave vneme, ga spodbudimo z bližnjim, zanj privlačnim cilji. Tukaj le nekaj takih primerov:

»Pohiti z nalogo, da boš prej prost in se boš šel lahko igrat.«

»Potrudi se, kmalu bodo v šoli prve ocene in bi radi slišali o tebi le dobro.«

»Misli na to, da te bodo med počitnicami spet vsi sorodniki spraševali, kako ti gre v šoli. Kako se boš počutil, če se ne boš mogel pohvaliti z dobrimi uspehi?«

Lahko smo prepričani, da bodo taka in podobna opozorila skoraj vedno rodila zaželjeni uspeh in otrok se bo učenja spet lotil s tisto vnemo, ki jo od njega pričakujemo in jo od njega tudi lahko zahtevamo.

● Zrejši otrok postaja vedno bolj dovzeten tudi za bolj oddaljene cilje. Pogovor o višji šoli, v katero se želi vpisati po osnovni šoli; pogovor o poklicu, ki ga namerava izbrati — vse to mu bo nudilo vedno več spodbude in volje, čimbolj bo njegovo gledanje na lastno bodočnost postajalo zrelo in preudarno.

Taki in podobni »cilji«, od najbližjih do najbolj oddaljenih, pa morajo biti za otroka — ne le za nas — privlačni, vredni truda in napore. Vsak tak cilj vžiga v njem nove moči in voljo do dela. Upanje in pričakovanje nečesa lepega in prijetnega pa naredi učenje lažje in bolj prijetno. Kajti ne samo za učenje otroka marveč splošno v življenju velja, da moramo imeti pri delu vedno pred seboj nekaj, v kar upamo, česar se veselimo, ker nam to vzbuja voljo do dela in življenjsko radost.

Slovenska knjiga na Primorskem

V Kopru je bilo ob koncu minulega tedna strokovno posvetovanje slovenskih bibliotekarjev, katerega se je udeležilo nad sto knjižničarjev iz Slovenije, pridružili pa so se jim zastopniki tudi iz drugih jugoslovanskih republik ter iz sosedne Italije. Večina predavanj na tem srečanju je bila posvečena problematiki slovenske knjige na Primorskem. Posebno poglavje je veljalo slovenskim knjižnicam na Goriškem in Tržaškem ter italijanskim knjižnicam na Koprskem. Razpravljali pa so se o raznih drugih problemih knjižničarstva.

Udeleženci tega zborovanja so obiskali tudi Trst in Gorico, kjer so si ogledali razne tamkajšnje knjižnice, v koprski študijski knjižnici pa je bila ob tej priložnosti prirejena zanimiva razstava slovenske knjige v Italiji iz dobe med obema vojnama.

O knjižnicah danes in v bližnji bodočnosti na Primorskem je v obširnem referatu govoril predsednik sveta za prosveto in kulturo koprške občine Miro Kocjan, ki je med drugim navedel, da pride danes v Slovenijo povprečno 3,7 knjige na prebivalca, medtem ko je jugoslovansko povprečje 2,8, svetovno 1,9, evropsko pa 4 knjige na prebivalca. Knjižnice na Primorskem imajo danes nad 270.000 zvezkov, od katerih jih je samo v Kopru 100 tisoč in v Gorici okrog 60.000. Koper razumljivo zavzema prvo mesto tudi po številu izposojenih knjig (do 90.000 na leto), sledi Idrija s

60.000, nato Nova Gorica (55.000), Piran (45.000), Izola in Postojna (30.000), Sežana (20.000) in Tolmin (do 18.000 knjig).

Zelo zanimivo je bilo predavanje ravnatelja koprške študijske knjižnice Srečka Vilharja o slovenski knjigi na Primorskem v času med obema vojnama. Naklada slovenskih knjig, ki so izšle v letih 1918—1941 pod Italijo, je dosegla 2.296.000 zvezkov, katerim je treba prišteti še okrog 1,5 milijona izvodov verskih in šolskih knjig ter muzikalij, tako da celotna naklada znaša torej 4 milijone zvezkov. Kakor je bila po eni strani razveseljiva založniška dejavnost Slovencev pod Italijo, tako žalostna pa je bila usoda po drugi strani, ki so jo kulturne dobrine doživle v dobi fašizma, kateri je uničil mnoge dragocenosti. To je v svojem govoru priznal tudi ravnatelj vladne knjižnice iz Gorice dr. Manzini, ki je dejal, da kot demokrat in anti-fašist priznava težko preteklost, da pa se sedaj tudi slovensko knjižničarstvo v Italiji lahko svobodno razvija.

Podroben prikaz sedanjega stanja knjižnic na Tržaškem je podal tajnik slovenske Narodne in šlu-

Obsežen spored

za letošnji državni praznik

Medtem ko je bilo vprašanje avstrijskega narodnega praznika po poti zakonodaje rešeno le provizorično za letošnje, so v teku že obsežne priprave za 26. oktober. Poleg običajnih slavnostnih zasedanj in drugih uradnih manifestacij ter proslav v posameznih zveznih deželah bo za letošnji narodni praznik v dunajski Mestni hali velika prireditev, katere se bo udeležilo okoli 10.000 ljudi.

V navzočnosti zveznega predsednika in članov zvezne vlade se bo izvršil pester spored, pri katerem bodo sodelovale vse avstrijske zvezne dežele, katerih vsaka bo za to priložnost poslala na Dunaj tudi po dva zastopnika, ki sta bila rojena 27. aprila 1945, na dan proglašitve druge avstrijske republike.

Osrednjo proslavo bosta prenašala radio in televizija, tako da jo bo lahko spremljalo vse avstrijsko prebivalstvo.

Folklorni atlas evropskih dežel

Predstavniki 23 evropskih držav so se na zborovanju narodopiscev v Zagrebu sporazumeli o skupni izdaji evropskega narodopisnega (folklornega) atlasa, ki naj bi pojasnil izvor ljudskih običajev pri posameznih narodih in hkrati tudi prikazal, kako so narodi ravno pri teh običajih medseboj povezani.

Najprej bodo v vsaki od teh držav obdelali razna področja kmetijstva, da bi tako ugotovili, v koliko je sploh možno pripraviti tako skupno publikacijo. Odločili so se za razno kmečko orodje, za zimske ljudske običaje, za oblike hiš in naselij ter na predlog avstrijskega zastopnika tudi še za oblike dedovanja v kmetijskih predelih.

Podobne narodopisne ali folklorne

atlase so v posameznih državah že doslej izdajali in ima torej vsaka država že precejšnje izkušnje. To velja tudi za Avstrijo, saj je bil ravno avstrijski narodopisni atlas deležen splošnega priznanja na zagrebškem zborovanju, kjer je bilo izrecno ugotovljeno, da zavzema naša država na tem področju vodilno mesto v Evropi.

Na teh izkušnjah pa bodo zdaj začeli pripravljati široko zasnovano evropsko delo, o katerem so strokovnjaki prepričani, da bo dokazalo mnogo tesnejšo medsebojno povezanost evropskih narodov, kakor je doslej splošno znano. Tozadevne podatke iz posameznih držav bodo zbirali in obdelovali v Zagrebu in v Bonnu.

Zanimiva razstava znamk

ob srečanju

filatelistov treh dežel

Prijateljsko sodelovanje med tremi sosednimi deželami Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino se odvija na najrazličnejših področjih in v pestrih oblikah. Ena izmed teh področij je tudi filatelija (zbiranje poštne znamke — op. ured.) in imajo zbiralci treh dežel navezane že zelo dobre stike, o katerih pričajo številna doslej prirejena srečanja.

V tem okviru je bilo tudi za dnjo soboto in nedeljo v Celovcu srečanje filatelistov iz Celovca, Maribora in Vidma, povezano z uspešno filatelistično razstavo v Domu umetnikov, za katero sta prevzela častno pokroviteljstvo deželni glavar Sima in prezident koroške pošte direktor dvorni svetnik dr. Rippel. Tokratnega po vrsti že četrtega srečanja so se udeležili številni filatelisti treh dežel, ki so ob izmenjavi znamk in izkušnjah ter v prijetni družabnosti še poglobili prijateljske vezi.

Poseben dogodek ob tej priložnosti je bila nedvomno velika filatelistična razstava, ki je napolnila vse prostore Doma umetnikov. Predalec bi vodilo, če bi hoteli opisati vse zanimive kolekcije, s katerimi so se predstavili posamezni zbiralci, vendar je treba priznati, da so bile zastopane zbirke, ki so s svojo vzorno ureditvijo navdušile vsakega obiskovalca. Za najboljše zbirke je mednarodna žirija podelila zlate in srebrne pokale oziroma kolajne, poštna uprava pa je poskrbela z posebnim žig, ki bo spominjal na četrto srečanje filatelistov Celovca, Maribora in Vidma.

Kulturne drobtine

● V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Furlanijo-Juljsko krajino bo 25. oktobra (ob 20. uri) v veliki dvorani Doma glasbe gostoval v Celovcu simfonični orkester iz Vidma. Pod vodstvom znanega italijanskega dirigenta Francesca Cristofolija bodo gostje izvajali Vivaldijeve »Letne čase«, Paganinijev violinski koncert v D-duru in Zafridjevo simfonijo; kot solist se bo predstavil violinist Aldo Ferrarese. Za ljubitelje simfonične glasbe bo to gotovo edinstven užitek.

● Na obnem zboru zveze književnih prevajalcev Jugoslavije v Novem Sadu je bilo ugotovljeno, da so v Jugoslaviji v letih po osvoboditvi prevedli v jugoslovanske jezike okoli 18.000 knjižnih del; več kot polovica odpadla na leposlovna dela. Največ prevajajo rusko književnost, na katero odpade letno okrog 90 del, na francosko 60, na angleško in ameriško 40 in na nemško 32 knjižnih del.

● Eden največjih mojstrov sovjetskega filma, režiser A. G. Zarihi, je v studiu Mosfilma začel snemati film »Ana Karenina« po istoimenskem romanu Leva N. Tolstojca. Naslovno vlogo Ana Karenine igra Tatjana Samojlova, pa tudi za številne druge vloge je režiser pridobil umetnike, ki so se odlikovali že v raznih drugih filmih.

● Delegacija mednarodne esperantske zveze je izročila OZN predlog za rešitev svetovnega jezikovnega problema. Po predlogu bi ta problem rešili, če bi razširili uporabo mednarodnega jezika esperanta v mednarodnih odnosih. Tozadevni predlog je podpisalo skoraj milijon ljudi iz 74 dežel ter blizu 4000 organizacij, ki imajo več kakor 70 milijonov članov.

● Med države, ki dajejo največ stipendij tujim študentom, sodi poleg Sovjetske zveze tudi Češkoslovaška, kjer študira zdaj okoli 4 tisoč mladih ljudi iz raznih držav. Največ teh študentov je iz dežel v razvoju.

● Za prvega predsednika Akademije znanosti in umetnosti Bosne in Hercegovine je bil izvoljen dr. Vasko Butrović. Ta najmlajša znanstvena ustanova v Jugoslaviji ima trenutno 21 rednih in 8 dopisnih članov.

Aktualnejši pripisi k znanim temam

Sodelavec ljubljanskega Inštituta za narodnostno vprašanje dr. Janko Jeri objavlja trenutno v osrednji slovenski reviji »Sodobnost« daljšo razpravo o manjšinski problematiki. Naslov te razprave, ki izhaja v nadaljevanjih, se glasi »Premiki v miselnosti« in je s tem tudi že nakazan glavni namen avtorja, ki skuša na konkretnih primerih položaja manjšinskih skupin ugotoviti, če in v kakšni meri je v novejši dobi prišlo do spremenjenih pogledov na ta vprašanja.

Za osnovo svojih razglabljanj je vzel dr. Jeri manjšinsko problematiko »v trikotju srečanja treh jezikov, civilizacij in kultur« — namreč položaj slovenske narodne skupine v Italiji in Avstriji ter nemške skupine na Južnem Tirolskem. Pri vseh treh gre za mnoga enaka ali vsaj podobna odprta vprašanja, katerih reševanje vpada v čas, za katerega je značilno splošno stremenje za mirnim sožitjem in sodelovanjem v svetu. Taka prizadevanja bi morala že po svoji naravi — saj so konec koncev izraz določenih »premikov v miselnosti« — ustvariti bolj ugodna izhodišča tudi za urejanje narodnostnih oziroma manjšinskih problemov.

V primeru slovenske narodne skupine v Italiji je vsekakor prišlo do važnih sprememb (in sicer v pozitivnem smislu) v gledanju večinskega naroda na manjšino, kar poraja upanje, da bo polagoma le mogoče doseči rešitve, ki bi bile sprejemljive za obe strani.

Bistveno drugačen pa je položaj pri nas na koroškem, kjer uveljavljanje novih pogledov in premikov v miselnosti že vedno vse preveč zavirajo anahronistična naziranja, ki so za današnji čas sicer že preživela, kljub temu pa še odločilno vplivajo na oblikovanje odnosov večine do manjšine. To zadevna opažanja je dr. Janko Jeri v svoji razpravi združil v posebnem poglavju, katerega je dal naslov ali bolje rečeno podnaslov »Aktualnejši pripisi k znanim temam« (Sodobnost, šte. 10/1966). Njegove ugotovitve dajejo zanimivo in zaokroženo sliko današnjih razmer na Koroškem in jih zato ponatiskujemo tudi v našem listu.

Uredništvo

Širši pliberški okoliš je mogoče šteti za tisti še deviški kmečki košček zemlje, ki ga je tudi v poletnih mesecih turistična invazija komaj načela. Kolikor izvajamo novo podjuno železnico, ni bilo tod v vseh letih po zadnji vojni storjeno v gospodarskem oziru kaj pomembnejšega, daljnosežnega, kar bi bilo mogoče vsaj delno primerjati s splošnim, zlasti industrijskim razvojem v drugih delih sedanje avstrijske republike. Z gozdovi presekane gornjske republike. Z glavnem ohranila tisti nekolikani romantični nadih, kakršnega srečamo na Gasparijevih podobah iz kmečkega življenja.

Med take, od sodobnega utripa precej odmaknjene vasice, sodi tudi Šteben, kjer se vsaj na zunaj že desetletja ni nič spremenilo. Konje so sicer spodrinili traktorji, drugače pa vsakdanje življenje teče po starih kolesnicah. Ne maram sicer apodiktčnih presežnikov, a me je vendarle stisnilo v grlu, ko sem razbiral nagrobne napise za obzidjem štebjanske farne cerkve. Le malo je bilo še koroških slovenskih Mojc, Katrc, Met, Ožbejev, Gašperjev, Jozelnov, Než in Mih; iz orumenelih in novejših slik so vame zrli Johanni, Josefi, Franzi, Katherine. Kako iznenadna in nagla sprememba: pokopališče je tik ob cerkvi, v kateri je še vse — od podpisov na posameznih podobah, prih in ostalega slovensko, in to v lepi, čisti materinščini. Pač značilen koroški paradoks,

verodostojna priča svojevrstne manjšinske tipike in splošnega ozračja posebej, če upoštevamo, da so med rednim popisom prebivalstva 1. junija 1951 med 1334 prebivalci občine Globasnica, kamor poleg osmih vasi sodi tudi Šteben, našli le 147 zgolj nemško govorečih občanov. Tudi vindišarski kompleks tod ni pognal korenin, to vse pa je ostalo docela nespremenjeno tudi med zadnjim popisom 31. marca 1961.

Vendarle so mnogi izmed tistih, ki so v to, vsaj za veljavne evropske pojme težko s čim primerljivo statistiko (operirali so kar z desetimi jezikovnimi kategorijami: deutsch, deutsch-slowenisch, deutsch-windisch, slowenisch, slowenisch-deutsch, windisch, windisch-deutsch, windisch-slowenisch, slowenisch-windisch, sonstige, unbekannt) vseeno pogumno vpisali edino Prešernov jezik (in prav v globasnjski občini je bilo teh več kot kjer koli drugje na Koroškem), zabeleženi po smrti nemško. Pečat te čudne, razkrajajoče dvojnosti teži torej koroškega slovenskega človeka še prek groba. Kako si je sicer mogoče drugače stvarnejše razložiti, da se je prav v tej občini k slovenski skupnosti (v raznih statističnih kombinacijah) priglasilo skupaj več kot osem desetih vsega prebivalstva, medtem ko so omenjeni napisi ravno v obrnjenem sorazmerju.

(Se nadaljuje)

Dvojni obraz

KOROŠKEGA KMETIJSKEGA
ZASTOPSTVA

Zadnji petek in soboto je Kmetijska zbornica za Koroško praznovala dvestoletnico pospeševanja kmetijstva in stoletnico kmetijskega šolstva na Koroškem. Proslava je bila 4 tedne pred volitvami v krajevne kmečke odbore, v okrajne kmečke zbornice in v Kmetijsko zbornico za Koroško. Koroška poljedelska družba, katere ustanovitvi je bila posvečena proslava, ni bila ustanovljena jeseni 1766, marveč že 11. februarja 1765. Zakaj je prišlo do proslave šele tako pozno, ne vemo, lahko pa domnevamo.

Toda to ni niti tako bistveno. Dosti bistvenejše je to, da ugotovimo, da Koroška poljedelska družba dobršen čas svojega obstoja koroškim Slovincem, njihovemu ozemlju in kmečkogospodarskim stremeljenjem in potrebam ni bila naklonjena, niti jih ni gledala kot enakopravne deželane. To obdobje se je začelo, ko je Matija Ahacelj zapustil družbo, in se vleče vse v današnje dni.

Kakor so koroški nacionalisti v Koroški poljedelski družbi v drugi polovici minulega stoletja gledali le pripraven instrument za raznarodovanje in ponemčevanje našega podeželja, tako so se v iste namene posluževali tudi njenih naslednikov, leta 1911 ustanovljenega Deželnega kulturnega sveta in leta 1932 ustanovljene Kmetijske zbornice za Koroško. Da je južna Koroška še danes gospodarsko zaostala in nerazvita pokrajina in da je njeno kmečko prebivalstvo vsa dolga desetletja zapostavljeno, moramo v veliki meri pripisati odločujočim činiteljem v Koroški poljedelski družbi, v Deželnem kulturnem svetu in v Kmetijski zbornici za Koroško vse v današnje dni.

Poleg teh ustanov je bilo v isti službi tudi kmetijsko šolstvo na Koroškem. Ob stoletnici obstoja, ki jo je slavilo v soboto, je treba zapisati in pibiti, da koroški Slovenci še danes nimamo javne kmetijske šole s poskusom v materinščini, čeprav je prezident Gruber pohvalno ugotovil, da je bilo v zadnjih 15 letih na področju kmetijskega šolstva napravljenega več kot prej v 80 letih. Vse lepo in prav, toda javne kmetijske šole, ki jo koroški Slovenci zahtevamo že desetletja, še vedno ni. Doslej tudi privatna kmetijska šola v Podravljah ni dobila priznanja pravice javnosti niti ji nista dežela in država dali groša svojih podpor.

Tako torej lahko rečemo, da na proslavo dvestoletnice pospeševanja kmetijstva in stoletnice kmetijskega šolstva na Koroškem pada stoletna senca istočasnega zapostavljanja kmečkoga prebivalstva južne Koroške in njegovega sistematičnega raznarodovanja. Ker ob vseh slavonskih v petek in v soboto te resnice nihče ni povedal, jo danes povemo mi. Južnokoroško kmečko prebivalstvo pa jo je že povedalo s svojo odsotnostjo, zaradi katere je bila velika dvorana Doma glasbe s kmečkimi udeleženci dokaj skopo zasedena.

S kmečkozbojskimi volitvami 6. novembra stopa kmetijska zbornica v tretje stoletje pospeševanja kmetijstva na Koroškem. S temi volitvami bo v vodstvu zbornice izvedena tudi zamena generacij. Na krmilo bodo prišli novi ljudje. Tako imajo južnokoroški volivci pri teh volitvah svoj poglavitni nalogo v tem, da pomagajo razbiti sile, ki so doslej skozi desetletja samovoljno vladale v zbornici in zavirale napredek južnokoroškega kmečkoga prebivalstva.

KOLEDAR

Petek, 14. oktober: Kalist
Sobota, 15. oktober: Terezija
Nedelja, 16. oktober: Gal
Ponedeljek, 17. oktober: Marjeta
Torek, 18. oktober: Luka
Sreda, 19. oktober: Peter Alk.
Četrtek, 20. oktober: Janez K.

Vietnam mora biti briga nas vseh!

V soboto je bil Celovec prizorišče demonstracije za mir v Vietnamu, ki jo je organizirala komunistična stranka. Po ulicah mesta je korakala povorka mož, žena in mladine. S transparenti, slikami in letaki, ki so jih udeleženci delili, so demonstrirali za konec vojne v Vietnamu ter za pomiritev in razorožitev v svetu. Na transparentih je bilo mogoče brati gesla, kakor n. pr. "Konec z vojno v Vietnamu", "Tudi vaša vest ne sme molčati", "Mir zahteva razorožitev" in "Ameriška politika z bombami je umor", letaki pa so vsebovali pozive papeža, de Gaulle, U Tanta in drugih za konec vojne v Vietnamu in za pomiritev sedanjega napetega vzdušja v svetu.

Take in podobne demonstracije so danes po številnih državah in mestih reden pojav. Največ jih je v Združenih državah Amerike, kjer takorekoč ne mine dneva, da prebivalstvo ne bi dajalo duška svojemu uporu proti ameriški agresiji v jugovzhodni Aziji. Za Celovec je bila demonstracija vendar ne navadna, a je zato zapustila tem večji vtis, tako v pozitivnem kakor tudi v negativnem smislu.

Iz Škofič in okolice

Iz Škofič se le malo oglašamo, vendar so dogodki zadnjih tednov taki, da jih moramo pribeležiti v narodnostni kroniki koroških Slovincov.

Pred tremi tedni smo za vedno zgubili Magdaleno Nočnik pd. Lipejevo mamo iz Podberberka, ki smo jo na pokopališču v Št. Ilju izročili materi zemlji. Pokojna je bila mati, da je malo takih. Vedno je neomajemo stala v naših vrstah in se z vsemi svojimi močmi prizadevala za blaginjo svoje družine in za naše narodne koristi. Svojih pet otrok je vzgojila v zveste sinove in hčere naše narodne skupnosti. Zaradi tega je v svojem življenju, zlasti pa pod nacistično strahovlado mnogo pretrpela, ko je gestapo zaprla moža in njene otroke. To je bil za Lipejevo mamo hud udarec, tem hušji zaradi tega, ker je v tem času padel tudi njen sin na nemški fronti. Tudi izseljenstvo Lipejevi družini ni bilo prizanečeno, nacisti so jo kakor številne druge naše družine odgnali z doma v mrzlo in negotovno tujino. Po končani vojni v letih obnove kmetije je vse prerano zgubila moža in družinskega očeta, ki je podlegel posledicam prestopnega tujčenja.

Od zglede matere se je na grobu poslovila velika množica žalnih go-

stov, domači pevci so pod vodstvom Pavla Kernjaka na domu in ob odprtem grobu zapeli ganljive žalostinke, kot zastopnik Slovenske kmečke zveze pa se je od nje poslovil Lovro Kramer.

Medtem je umrla tudi Katarina Poglič, zvesta sodelavka Bidrihove hiše v Škofičah. Zadelo jo je srčna kap. Škofiški cerkveni pevski zbor ji je na domu in na pokopališču zapel v obeh jezikih pesmi slovesa.

Nepoznani tatovi so pred enim tednom pri pd. Pičoku v Holbičah ukradli električnega pastirja, kmalu za tem pa vlomili v škofiško cerkev, kjer so ukradli darilnike.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V SELAH:

Občina pospešuje gradnjo potov

za motorna vozila do kmetij

Na zadnji seji občinskega sveta v Selah je bila razdelitev sredstev za gradnjo potov do kmetij, ki ležijo stran od cest, osrednja točka dnevnega reda. Pri tem se je občinski svet predvsem trudil, da bi bili pomoči pri gradnji teh potov deležni zlasti tisti, ki so te pomoči

„Prav imajo, kaj iščejo Američani v Vietnamu?“.

Seveda tudi ni manjkalo obratnih opazk, ki so z očitimi znaki brezbriznosti, zaskrbljenosti in oholosti prihajala iz vrst meščanskih opazovalcev demonstracije. Toda opazke „saj so to samo komunisti“, „kaj nas briga Vietnam“ ali pa neokusno vprašanje nekega dekleta „koliko pa dobim plačano, če korakam z njimi?“ so šla v prazno in so bile deležne upravičene graje opazovalcev demonstracije, ki so se jim ob tem obrazu zresnili, očitno še v spominu na nedavno razstavo v celovski delavski zbornici „Nikoli več!“.

Vietnam res od nas ni tako oddaljen, da bi ga smeli v našem vsakdanjem življenju gledati brez brige. Tam gre za ljudi, ki so žrtev agresije, kakor smo bili mi v Evropi pred več kot 25 leti, ko je prišel Hitler gaziti po narodih Evrope, ko ni spraševal, katerega političnega prepričanja je prebivalstvo dežel, ki jih je osvajal in po krematorijih dušil vsako svobodoljubnost. Brez brige zaradi Vietnama tudi ne moremo biti, ker je postal svet medtem tako majhen, vojno orožje pa tako uničujoče, da se vsaka lokalna vojna v nekaj dneh spremeni v pustošenje, ki lahko zajame ves svet. Zadnja svarila papeža in U Tanta ne dopuščajo, da bi omalovaževali to nevarnost.

najbolj potrebni. Ker so bili v prejšnjih letih te pomoči deležni predvsem posestniki v Kotu, je letos odbor upošteval potrebe posestnikov v Frajbahu. Poleg tega je občinski svet v tem sklopu zagotovil tudi pomoč za popravo zadružne ceste v Srednjem Kotu, ki je bila pri zadnjem hudourju močno poškodovana.

V teku seje je občinski svet načel tudi vprašanje turistične propagande za prihodnje leto. Pri tem je sklenil, da bo ustrezno podprl domačega avtobusnega podjetnika Mihaela Oražeta, ki se bo predvsem trudil, da bo pridobil goste za čas pred in po glavni turistični sezoni.

Na seji je bilo tudi ugotovljeno, da je občina Sele prispevala 7000 šilingov za pomoč krajem in ljudem, ki so bili prizadeti po vremenskih katastrofah meseca avgusta. V ta skupni znesek je občinski svet odobril 3000 šilingov občinskih sredstev, 900 šilingov so prispevali člani občinskega sveta iz sklada za sejne stroške, katerim so se čla-

predsednik odbora članov Wilhelm Bramer.

Slavnostni govor je imel direktor Kresnik. Uvodoma je najprej poudaril, da se sistem samopostrežbe po poslovalnicah zadrage vedno bolj uveljavlja in da ga zlasti gospodinjje zelo pozdravljajo, ker nudi večjo izbiro in s tem olajša nakupovanje. Nova poslovalnica je moderno urejena in zadošča vsem zahtevam konzumentov. Samopostrežne poslovalnice tudi bistveno prispevajo k solidnemu urejanju cen. Zaključno je zagotovil, da bo celovška konzumna zadruga tudi v prihodnje skrbela, da bo koristim potrošnikom zadoščeno in da bo štabilnost cen blaga zagotovljena.

Nova konzumna poslovalnica v Celovcu

Konzumna zadruga v Celovcu se prizadeva, da bi čim bolj služila svojim članom in da bi jim čimbolj olajšala in skrajšala čas nakupa. Na tej poti je k poslovalnicam s samopostrežbo, ki jih je v zadnjih letih odprla, pred kratkim pridružila v Celovcu nadaljnjo poslovalnico s samopostrežbo. Ta poslovalnica je v bližini celovške glavne železniške postaje.

Ko je direktor konzumne zadrage Kresnik vodil poslovalnice izročal njene ključke, se je zbralo v poslovalnici veliko število gospodinj in potrošnikov, prihiteli pa so tudi številni člani upravnega in nadzornega odbora, da prisostvujejo slavnostni otvoritvi. Navzoče goste je pozdravil

Klub prijateljev lova se uveljavlja

Pred kratkim je imel Klub prijateljev lova v Celovcu svoj občni zbor, ki se ga je udeležilo lepo število njegovih članov. Na občnem zboru so pregledali delo in razvoj kluba v prvih dveh letih po njegovem nastanku oz. ustanovitvi. Pri tem so ugotovili, da se je mlada lovska organizacija v tem času med našim prebivalstvom, predvsem pa med lovci lepo uveljavila in da dokaj iniciativno razvija svoje delo na polu izobraževanja svojih članov, vzgoje kvalitetnega lovskega naraščaja, gojenja lovske tradicije in lovskih običajev ter družabnosti med lovci.

V prvih dveh letih svojega obstoja je imel klubov odbor 8 sej, ki so bile predvsem posvečene lovskim prireditvam. In teh je bilo razmeroma kar lepo število. Novembra 1964 je bilo 15 članov kluba

ba v Pomurju na lovu na fazane in nižjo divjad, sredi decembra istega leta pa na lovu na divje svinje v okolici Vranskega. Lov na divje svinje v okolici Vranskega je klub ponovil koncem januarja in sredi decembra leta 1965, pri čemer se je pokazalo med člani naraščajoče zanimanje. Medtem ko je bilo prvič na Vranskem le 15 lovcev, jih je bilo drugič 36, tretjič pa že 60.

Pri lovu na divje prašiče je bil klub gost lovskih družin v Braslovčah, Taborju Prebold in na Vranskem. Pri lovu seveda lovska sreča ni izostala. S plenom so se z lova vrnili domov Franci Krainer, Pavel Krušič in Feliks Haderlap, ki je ustrelil lepega starega merjasca. Pri zadnjem lovu pa sta divje prašiče oplnila Janez Mikl iz Svaten in Jožko Urh iz Lepene pri Želez-

ni Kapli. Največ plena so razumljivo prinesli člani z lova na fazane.

Poleg skupnih organizacij lovske izletov je klub v prvih dveh letih priredil tudi dvoje zanimivih predavanj in sicer v Bilčovsu in Železni Kapli, ki se jih je udeležilo lepo število članov. Prihodnji cilj kluba je organizacija skupnega lova na Koroškem.

Klub je v teh dveh letih navezal prijateljske stike z lovsko zvezo v Celju, ki mu je omogočila opisane izlete in love. Za zahvalo je zvezi v Celju podaril dve muflonovi ovci, lovske družini Vransko pa je podaril svetilni pribor za lovsko kočo, ki so jo zgradili njeni člani.

Po živahni razpravi o možnostih nadaljnjega razvoja in dela kluba je prišlo do volitev odbora, ki mu tudi za naprej predseduje Karol Prušnik-Gasper.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

V a b i l o
na

KULTURNO PROSVETNI
VEČER

pod naslovom
Gorenjska v sliki in pesmi

ki ga priredijo prosvetaji iz
Križ pri Trziču v soboto 15.
oktobra 1966 ob osmih zve-
čer v dvorani pri Miklavžu
v Bilčovsu

ni že lani odpovedali; preostali denar je bil zbran v javni zbirki med prebivalstvom.

Zaključno so prišle v razpravo številne pritožbe staršev otrok, ki se vozijo z avtobusom v šolo. Zadnja podražitev voznin je težko obremenila družine, ki imajo več otrok. Tu in tam je ta obremenitev narasla za 60 %, kar je povzročilo med prebivalstvom upravičeno ogorčenje.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

ŠMOHOR. — V kratkem bo tudi v Šmohoru dobil Rdeči križ svoje plosnje. Gradbeno dela zaključujejo in so že napovedali, da bodo dom Rdečega križa slavnostno odprli v soboto 22. oktobra. Dom bo izročil svojemu namenu namestnik deželnega glavarja dr. Kerstnig.

DOBRAČ. — Avstrijski radio in televizija sta se lotila gradnje radijskega in televizijskega oddajnika na vrhu Dobrača. Za transport gradbenega materiala je gradbeno podjetje že pričelo graditi iz Bleiberga 2700 metrov dolgo žičnico na Dobrač. Žičnica bo slonela na 2 stebrih, ki bosta 50 metrov visoka. Radijski in televizijski oddajnik bosta zgotovljena do leta 1970.

PODGORJE. — Upokojeni župnik in književnik dr. Ferdinand Kolednik, ki je znan po svojih prevodih slovenskih literarnih del v druge jezike in ki sam govori 14 jezikov, gradi s sredstvi honorarjev za svoje prevode v Podgorjah dom onemoglih. Dom, v katerem bo imelo 40 do 50 starih ljudi prostora, je v surovem stanju zgotovljen do strehe. Graditelj ga hoče podariti koroški deželni vladi.

CELOVEC. — Iz deželnega sklada za pomoč žrtvam poplav v letu 1965 je bilo doslej izplačanih 43,6 milijona šilingov pomoči za popravo škode, ki je znašala skupno 162,3 milijona šilingov. Po izplačilu še preostale pomoči tistim, katerih prošnje še niso bile rešene, bo v skladu preostalo še 12 milijonov šilingov. Do 5. oktobra je bilo za pomoč žrtvam letošnjih poprav vplačanih 3.117.000 šilingov prostovoljnih prispevkov, pričakujejo pa, da se bodo ti prispevki zvišali na 5 do 6 milijonov šilingov. Lani se je s temi prispevki na skladu nabralo 14,6 milijona šilingov.

BOROVLEJE. — Kakor po vseh občinah v deželi, so v nedeljo tudi v Borovljah praznovali Dan starih. Družabne prireditve, ki jo je priredila občina, se je udeležilo 350 starih občanov.

ST. PETER NA VASINJAH. — V soboto se je na Dravogradski državni cesti pripetila ena najgroznejših prometnih nezdod zadnjega časa. Iz neprevidnosti se je 32-letni taksišofer Friedrich Krakoling z veliko brzino zaletel v moped, na katerem sta se vozila Peter Kralauf in njegova žena ter jih pobil na tla. Oba sta kmalu po nezgodi umrla. Zapuščata 5 otrok.

PLIBERK. — Za žičnico s Podkrajja na Peco je koroška deželna vlada iz sklada za pospeševanje turizma dodelila kredit v višini 2,2 milijona šilingov. — V ponedeljek bo pričela ljudska visoka šola v Plibniku s svojimi letošnjimi predavanji in tečaji. Poleg tečajev slovenščine, italijanščine, ruščine in angleščine bodo udeleženci lahko obiskovali še tečaje stenografije, strojepisja in knjigovodstva ter kuharski tečaj.

Neubogljivi medvedek

Medvedke so stroge matere, njihovi malčki pa seveda neubogljivi. Dokler se še hranijo z maternim mlekom — tekajo samo za materjo in se ji motoviliijo pod nogami.

Toda ko zrastejo — tedaj je križi!

Res je, da imajo tudi medvedke svojo slabost: rade podremljejo v hladni senčici. Medvedkom pa ni preveč prijetno poslušati njihovo smrčanje, ko je okoli toliko vabečih klincev in melodij, toliko nepoznanih stvaril.

Tako gredo od cvetlice do grmička, od grmička do drevesa — in zaidejo...

Prav takšnega neubogljivca, ki je zbežal od mame, sem nekoč srečal v gozdu.

Sedel sem poleg potočka in pomakal

O srajci srečnega človeka

(SLOVENSKA PRAVLJICA)

Nekoč je živel kralj, ki je bil zmeraj bolan. Imel je devetindevetdeset boleznih in vsi zdravniki so rekli, da mu ne morejo nič pomagati. Umrl bo čez leto in dan. Le eden izmed zdravnikov je dejal:

— Če bi se našel človek, ki ni nikoli nezadovoljen, temveč zmeraj z vsem zadovoljen in če bi kralj oblekel srajco tega zadovoljnega človeka, bi odšlo od njega vseh devetindevetdeset boleznih in kralj bi ozdravel.

Kraljevi sli so se razšli po vsem svetu in iskali človeka, ki ni bil nikoli nezadovoljen, temveč zmeraj z vsem zadovoljen. Iskali so ga, a zaman.

Eden izmed kraljevskih hlapcev je prišel na velik travnik in tam zagledal človeka, bosonoga, raztrganega, kakor spi pod drevesom in se v spanju nasmija.

— To bi bil lahko srečen človek, si je dejal in ga zbudil.

— Hej, človek, zbudi se! Ali si zadovoljen na svetu?

— Seveda sem zadovoljen, čemu bi ne bil, je odgovoril popotnik.

— In še nikoli nisi bil nezadovoljen?

— Še nikoli, le čemu naj bom nezadovoljen?

— Torej pojdi z menoj k našemu kralju.

— Le zakaj?

— Dal ti bo kupe denarja.

— Le čemu? Saj ne potrebujem denarja.

Slednjič se je popotnik vendarle dal pregovoriti in je šel s hlapcem na kraljevski dvor.

Ko ga je kralj zagledal, se je razveselil:

— Brž, daj mi srajco! mu je ukazal.

— Zakaj?

— Ne vprašuj, sleci suknjič, potegni s sebe srajco in daj mi jo. Dobil boš zanj kup denarja!

Zadovoljen človek je slekel suknjič, toda jo, saj ni imel srajce na sebi.

Ko je ubogi kralj to videl, je globoko vzdihnil in umrl. Zadovoljni potepuh pa je spet oblekel svoj suknjič in odšel naprej.

prepečenec v vodo. Bil sem lačen, prepečenec pa je bil trd, zato sem se mučil z njim zelo dolgo. Tako dolgo sem ga namakal, da so se gozdni prebivalci naveličali čakati, kdaj bom odšel in so začeli lesti iz svojih skrivališč.

Dva polhka sta že prilezla na štor. Med kamni so zacvilile miške — najbrž so se stople. Nenadoma pa skoči na gozdno jaso medvedek. Medvedek — tak kakršni so vsi medvedki: glavat, šobast in neokreten.

Ko opazi medo štor, privzdigne svoj debeli rep in skok, skok po njemu. Polhki seveda smuk v luknjico. Ampak medvedek dobro ve, da mu je mama pri vsakem takšnem štoru dajala nekaj zelo okusnega. Zato si štor dobro ogleda.

Pregleda levo stran štora — ničesar ni, pregleda desno stran — tudi nič. Tedaj vtakne nasek v luknjo — po polnih diši! Zleze medvedek na štor in ga še s krempji popraska: pravi štor! Nerazumljivo!

Ves zmeden se ozira medo naokoli. Povsod pa se širi samo gozd. Teman gozd — in v njem zdaj tu, zdaj tam kaj zašumi.

Medvedek zleze s štora in odstopica dalje.

Spotoma zagleda velik kamen. Razveseli se medo kamna: to reč dohro pozna! Vlakne tačko pod kamen in se upne vanj z ramenom. Kamen se premakne in pod njim zacvilijo prestrašene miške. Medvedek spusti kamen — toda tačka je ostala pod njim. Prenaglil se je: kamen mu priščipne tačko. Medo zatuli na vse glas, izvleče tačko in maha z njo po zraku; nato jo obliže in odšepa dalje. Sedaj se ne ozira več naokoli, temveč gleda predse.

Nenadoma zagleda gobo! Toda medvedek je sedaj nezaupljiv. Ogleda si gobo od vseh strani. Oči mu pravijo: lahko jo ješ. Toda nos ga opozarja: goba je zanič, ne smeš je jesti. Rad bi jo pojedel — toda boji se.

Tedaj se medo razjezi — in trešči po gobi z zdravom taco! Goba se razpoči in steber rumenega, smrdljivega prahu pihne medvedku naravnost v nos.

Bila je goba „hudičev tobak“. Dolgo kihanje medvedek in kašlja. Nato si obriše očke, sede in tiho, tiho zajoka.

Toda le kdo ga čuje? Povsod samo gozd — teman, črn, z neznanimi glasovi.

Nenadoma nekaj štrbunkne. Zabal Medo jo hoče zgrabiti z desno taco, — toda žaba skoči na levo. Medo stegne levo taco, — žaba hop, na desno.

Tedaj medvedek dobro pomeri in se z vsem telesom vrže na žabo. Zgrabi jo s taco in jo izvleče izpod trebuha.

Toda tepček, namesto da bi jo takoj pojedel, se začne z njo igrati. Zvali se na hrbet. se valja z žabo po travi, sope in cvili kot bi ga kdo žgečkal po podplatih.

Zdaj vrže žabo v zrak, zdaj jo meče iz lace v taco. Igral se je in igral ter izgubil žabo.

Voha po travi okrog — žabe ni. Kar se sede se od presenečenja. Že odpre gobček, da bi zatulil, toda kar obstane: iznad grmičevja gleda nanj stara medvedka.

Medvedek se silno razveseli mame — kosmatinke; objela ga bo, potolažila in žabico mu bo poiskala.

Žalostno zacvili in ji zašepa nasproti. Na mah pa dobi takšno zaušnico, da z nosom kar trešči ob zemljo.

Tako ga je torej objela!

Razjezi se medvedek, se postavi na noge in zarenči na mamo. Komaj je zarenčal, že ga nova klofuta zvali v travo.

Medo vidi: slabo kaže. Vstane in zbeži v grmovje, medvedka pa za njim.

Še dolgo je bilo slišati, kako so pokale veje in kako je tulil medvedek zaradi maminih zaušnic.

FRAN ERJAVEC:

Kos

Slovenec ima kosa rad, v njegovih očeh ima veljavo pred mnogo drugo ptico; še o človeku pravi: to ti je kos! če hoče zaznamovati pretkanega in zvitega človeka. Tudi narodna pesem se rada ukvarja s kosom, zlasti ga nagovarja, naj bi plesal. Bog si ga vedi, zakaj se prav od njega kaj takega pričakuje, saj ni, da bi dejal, da je za ples kaj bolj pripraven kakor kaka druga ptica. Sicer je resnica, da se med petjem zadovoljno ziblje in k pesmi poudarja z repom, kakor bi si takt dajal — ali to še ni ples.

Kos je do 10 palcev dolga ptica, rep sam je 4 palce dolg. Ves je črn, samo kljun in kolobarček okoli očes je rumen; ona je temnorjava, na prsni pegasta. Valjasti in na koncu malo ukrivljeni kljun je krajši od glave.

Kos skozi vse leto ostane pri nas; prebiva povsod po hostah in gajih, posebno tam, kjer so blizu vinogradi, kjer se jeseni rad sladka. Uren je in okre-

ten, hitro skače po tleh in smuče skozi goščavo. Radoveden je, ako pa ugleda kaj ne- navadnega, se prestraši, spusti perutnice, rep pa gor zavihne. Letalec je slab, ker ima kratke perutnice; zleti le, ako ga kdo spodi, in to nizko ob tleh do bližnje hoste. Med seboj se vabijo z glasom: dak-dak, kadar ga pa kaj splašajo, zakriči: bik-bik in zleti.

Kos je vse, kar sploh gre v slast pticam. Poleti pobira črve in mrgolince pod listjem in mahom; jeseni se hrani s sladkim in sočnim sadjem, najrajši zoblje grozdje po vinogradih; pozimi je pa vsaka jagoda dobra.

Zgodaj na pomlad že začne kos misliti na valitev. Večkrat se že meseca svečana, ko sneg še pokriva gozd in polje, razlega iz hoste njegova snubaška pesem. Njegov glas je poln, jasen in krepak, melodija pa se bolj nagiblje na otožno. Gnezda ne dela nikdar visoko od tal, dostikrat pa tudi na sama tla, v kakem jarku pod grivo, pod kako korenino ali pa na parobek. Gnezdo je skanjo iz suhe trave, listja, korenin in mahu; da se pa ta šara bolje sprime, primeša vmes tudi ilovnate zemlje, včasih je pa ilovice več kakor druge snovi. On ji

le pomaga pri donšanju, gnezdo pa dela ona sama.

O lepem vremenu najdemo že sredi sušca v gnezdu pet modrikastozelenih in sivo pegastih jajc. V tem ko ona vali, ji on prepeva, kakor najbolje ve in zna, samo okoli poldneva jo on zamenja za nekoliko časa. Ako se kaka lakomna zverka pritihotapi do gnezda, se stara dela, kakor bi bila hroma, težavno krivenca iz gnezda in šepa dalje ter tako zvabi zver za seboj in jo premoti, da potem izgréši gnezdo. Kosovka vali 16 dni; na leto ima dva zaroda.

Kos je čislán pevec, nauči se tudi druge pesmi. Ako ga hočeš izuriti, moraš še mladega vzeti iz gnezda in ga takoj vzeti v šolo, ko začne sam jesti. Obesiti ga moraš v tiho, mračno izbo ter mu spočetka samo pod večer, pozneje tudi v jutro in opoldne zažvižgati pesem, katere ga hočeš naučiti. Kos te bo pazljivo poslušal in bo kmalu poskušal peti, sprva boječe in tiho, potem pa čedalje pogumneje in polneje. Nauk pa traja tako dolgo, dokler cele pesmi ne ponovi brez napake. Dobrega pevca si boš tudi odgojil, ako ga obesi k dobremu slavčku.

V kletki živi kos po 10 in še več let.

Peter sanja

Peter je na trato legel, v modro se nebo zagledal in sanjaril:

»Oh, ko bi ta trop oblakov v begu bil vanilijeva krema...
In ko tile rožasti
bi malinov sladoled bili...
A tam tisti puhasti in zlati
moral bi kup slaščic postati...
Ah, ko bi se vse nebo pomladno
spremenilo v torto čokoladno...
Kakšen lep bi bil takerat ta svet!
Zmeraj hotel bi ležati
na tej sveži, mehki trati,
saj bi le z roko posegel
in že jedel... jedel... jedel...«

»Vidiš, kako ga uči razumnosti in previdnosti!« — sem pomislil.

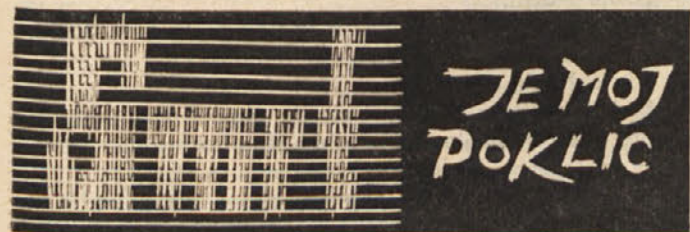
Medvedek in medvedka sta odhlačala, ne da bi me opazila. Sicer pa, kdo ve?

Šumi temni gozd, poln nepoznanega, zanimivega življenja.

N. Sladkov

ROBERT MERLE

4

Umolknil sem. Oče Thaler je potegnil iz pipe in se zazrl vame.

»Torej je stvar res tako huda?«

Zardel sem, a niti besedice nisem spregovoril.

»Pa naj bo,« je rekel z rahlo nejevoljo v glasu. »Pri-poveduj.«

Kakor razočaran je znova pogledal svojo pipo in jo odložil na pisalno mizo, sam pa je sedel na bližnji stol. Pokleknil sem predenj in mu vse povedal. Pozorno me je poslušal, tu in tam zastavil kakšno vprašanje, za pokoro pa mi je naložil dvajset očenašev in zdravamarij. Potem mi je dal odvezo.

Nato je vstal, si prižgal pipo in se spet zagledal vame. »Torej si zato hotel imeti zagotovilo spovedne molčečnosti?«

»Zato, oče.«

Skomignil je z rameni, potem pa me je ostro pogledal in s spremenjenim obrazom rekel:

»Ali je Hans Werner povedal, da si ga ti?«

»Ne, ni povedal, oče.«

»In kaj je rekel?«

»Da je padel.«

»So, so,« je rekel oče Thaler in svoje živahne oči za-

pičil vame. »Se pravi, da resnico vem samo jaz, mene pa veže spovedna molčečnost.«

In spet je odložil pipo na pisalno mizo.

»Ti lopov ti malil!« je nadaljeval z ogorčenjem. »Hotel si si torej samo olajšati vest, hkrati pa se izogniti kazni.«

»Ne, oče, ni takol!« sem planil. »Ni res! Nisem se izpovedal zato, da bi ušel kazni! V šoli me lahko kaznujejo, kolikor hočejo.«

»Zakaj pa si se moral izpovedati?«

»Ker ne bi maral, da bi zvedel moj oče.«

In spet se je popraskal po bradi.

»A? Takšna je ta reč?« je rekel z mirnejšim glasom.

»Tako se torej bojiš očeta?«

Potem je spet sedel, si prižgal pipo in nekaj časa molče kadil.

»In kaj bi naredil tvoj oče? Bi te natepel?«

»Ne, oče.«

Zdelo se je, da bi mi rad zastavil še neko vprašanje, a se je premislil. Hlastno je vlekel iz pipe.

»Rudolf,« mi je čez nekaj časa mehko rekel.

»Prosim, oče.«

»Po mojem bi le bilo bolje, ko bi mu povedal.«

Vztrepetal sem kakor šiba na vodi.

»Ne, ne, tega pa ne, oče. Samo tega ne! Lepo vas prosim!«

Vstal je in me začudeno pogledal.

»Kaj pa ti je? Saj se ves tresesh. Upam, da ne boš nazadnje še omedlel!«

Prijel me je za rame in me stresel, dvakrat me je nalahno udaril po licih, potem pa me je izpustil, stopil k oknu in ga odprl. Čez čas je nadaljeval:

»Ti je bolje?«

»Bolje, oče.«

»Usedi se no tja!«

Sedel sem, oče Thaler pa je pričel hoditi po sobi gor in dol. Nekaj je momljal in me ves čas naskriva pogledoval. Malo nato je okno spet zaprl. Oglasil se je šolski zvonec.

»Zdaj pa pojdi, drugače zamudiš pouk.«

Vstal sem in se nameril proti vratom.

»Rudolf.«

Obnil sem se. Oče Thaler je stal tik za mano.

»Kar se tiče tvojega očeta,« je rekel oče Thaler s skoraj tihim glasom, »naredi, kakor veš in znaš.«

Za hip mi je podržal roko nad glavo, potem pa me je porinil iz sobe.

Ko mi je Marija ta večer odprla vrata, je potihoma rekla:

»Stric Franz je prišel.«

Novica me je kar privzdignila.

»Res? Ali je v uniformi?«

Stric Franz je bil samo nižji oficir, ne, ta še ni imel svojega portreta zraven oficirjev v našem salonu, a kljub temu sem ga na moč občudoval.

»Da, v uniformi,« je Marija nadaljevala resnobno, »a ne smeš govoriti z njim.«

»Zakaj ne?«

»Herr Lang je prepovedal.«

Slekel sem si jopič in ko sem ga obešal, sem opazil, da na obealniku ni očetovega površnika.

»Kje pa je oče?«

»Ven je odšel.«

»Zakaj se ne bi smel pogovoriti s stricem Franzom?«

»Ker je grdo govoril.«

»In kaj je rekel?«

»Te nič ne briga!« je Marija strogo odbila.

Vendar pa je takoj nato nadaljevala s prestrašenim in ogorčenim obrazom:

Mati in doraščajoč otrok

Ljubezen, ki jo mati izkazuje svojemu otroku ob otroški posteljici, pri usmerjanju njegovih prvih korakov v svet, vsa nega in skrb — to je materinska ljubezen, ki ne pozna trpljenja, ampak čuti samo zadoščenje. Objem otrokovih ročic, božajoče in blesteče otroške oči, otrokove nežnosti, so plačilo za njene skrbi.

Toda za otroškimi leti pride čas, ko začne otrok doraščati, ko začne poleg matere ljubiti tudi druge ljudi, tovariše in prijatelje. Zaradi tega se začne nehoti odtujevati skrbeti materinski ljubezni. Otroke hoče biti prost in samostojen.

Pri nobeni materi, ki ima svojega otroka resnično rada, ne gre to odtujevanje brez sledu.

Vsaka mati pa bi morala biti v tem kritičnem obdobju otrokovega razvoja močna in širokosrčna. Zakon narave je pač tak, da raste otrok v samostojnega človeka. In katera mati si tega ne želi?

Skerajno napačno bi bilo ugoditi materinski ljubosumnosti in skušati pridržati otroka zase s silo, solzami ali očitki.

Doraščajoče otroke moramo pustiti hoditi po lastnih poteh, pa čeprav proč od matere. Moramo pa jim slediti od daleč in jih varovati, da ne zaidejo v svojih mladostnih željah in idealih.

Otroška ljubezen do matere je tako zakoreninjena v njegovem srcu, da je neminljiva. To otrokovo ljubezen pa lahko mati sama zamori, če v teh odločnih letih preveč vsiljuje svojo ljubezen in s tem ovira naravni razvoj otroka.

Čas, ko pripada otrok samo materi, obsega samo nekaj let. Že v teh letih mora biti mati otroku tudi prijateljica. Otroku naj vidi v materi tisto bitje, s katerim se lahko pogovori o vseh važnih stvarih, ki ga lahko vpraša za vse nasvete in mu zaupa vse svoje veselje, pa tudi žalost.

Na otrokova vprašanja odgovarjamo s takotom in materinsko modrostjo. Poslušajmo jih z razumevanjem, posebno kadar nam pripovedujejo o svojih prijateljih ali idejah, za katere se navdušujejo. Le mimogrede in na pra-

Najvažnejše o gobah

Ugotovljeno je, da se ljudje, ki imajo gobe pogosto na jedilnem listu, zelo dobro počutijo. To pomeni, da dobiva organizem iz gob zadostne količine nekaterih važnih sestavin hrane.

Gobja juha pospešuje dejavnost želodca, ker povzroča izločanje želodčnega soka. Gobe lahko uživajo vsi in ne samo zdravi ljudje. Zato so tudi na seznamu dietičnih jedi.

Gobe hranimo za zimo s tem, da jih solimo in mariniramo. Vendar ne bi smeli pozabiti, da je konzerviranje gob za zimo delikaten posel in da je to bolje prepustiti izkušenim ljudem. Predvsem pa je potrebno zelo dobro razlikovati užitne od strupenih in neužitnih gob. Neužitne gobe so vzrok težkih zastrupitev, včasih smrtonosnih.

Otroci včasih poskušajo surove gobe. Zapomniti si je treba, da tudi že majhen košček strupene gobe lahko povzroči težko zastrupljenje.

K strupenim gobam prištevamo tudi mušnico. Odrasli se z njo le redko zastrupijo, ker vsi poznajo njeno barvo in njen zunanji izgled. Otroka pa pritegne njena lepa obleka. Strupenost mušnice povzroča alkaloidu podobna snov — muskarin. Navadno se znaki zastrupitve pojavijo čez 8. ur. Zastrupitev spremlja bruhanje, driska in zožitev zenice. V težjih primerih nezavest in krč. Smrtni primeri pri zastrupitvah z mušnico so redki.

Če kdo namerava soliti ali marinirati gobe, jih mora najprej sortirati. Nikakor ne

vem mestu dodajmo tudi svoje pripombe in mišljenja.

Na tak način bo ostala vez med materjo in otrokom takšna, kakršno si želi vsaka prava mati. Otroku bo to čutil in kot odrasel človek bo poplačal materino razumevanje z zaupanjem, spoštovanjem in hvaležnostjo.

Pijmo mleko!

Mleko uvrščamo med najidealnejša živila. Žal tega mnogi ljudje ne vedo in vse preveč podcenjujejo to „pijačo za otroke“. Toda mleko vsebuje snovi, ki so potrebne vsakemu organizmu. Potrebuje jih za rast in normalen razvoj, za ohranitev in krepitev telesne moči in za odpornost proti boleznim.

Morda še ne veste, da je v litru mleka 35 gramov beljakovin, 35 gramov maščob, 48 gramov mlečnega sladkorja, 7 gramov rudninskih snovi in veliko vitaminov — A, ki pospešuje rast, B, ki je potreben za zdravo živčevje, D, ki preprečuje rahitis in številni drugi. Liter mleka da telesu 650 kalorij, torej prav toliko kot na primer sedem kokošjih jajc, 55 dkg puste govedine ali telefine, 0,45 kilograma puste svinine, 0,70 kilograma perutnine ali 1 kilogram in 20 dkg jabolk.

Mleko bi morali piti ljudje vseh starosti, moralo pa bi stati na mizi med vsakim obrokom. In če upoštevamo, da je v primerjavi z drugimi živilmi še poceni, bi lahko po njem pogosteje segali.

Tako kot mleko, vsebujejo hranilne snovi tudi mlečni izdelki. To velja tako za jogurt in smetano, kot za surovo maslo in najrazličnejše sire. Dragoceno pa je tudi mleko v prahu, kondenzirano oslajeno mleko, evaporirano mleko in celo — mlečni sladoleđ.

„Rekel je, da sveta Cerkev samo laže!“

Zaslišal sem hrup, ki je prihajal iz kuhinje. Prislunil sem in prepoznal glas strica Franza.

„Herr Lang je prepovedal, da bi govoril z njim.“

„Ga smem vsaj pozdraviti?“

„To že,“ je rekla Marija z omahujočim glasom.

Prišel sem mimo kuhinje. Vrata so bila na stečaj odprta. Obstal sem in se postavil v pozor. Stric Franz je sedel in v roki držal kozarec. Svojo podoficijsko bluzo je imel razpeto, noge je bil iztegnil na sosednji stol. Mati je stala zraven njega, na obrazu sta se ji zrcalila sreča in občutek krivde.

Stric Franz me je opazil in s krepkim glasom zaklical: „Oho, naš farček je prišel. Dober dan, farček.“

„Franz!“ se je oglasila moja mati z očitkom v glasu.

„Kaj drugega pa naj mu rečem? Saj je naša žrtvena ovčica, ali ne? Dober dan, naša žrtvena ovčica!“

„Franz!“ je mati znova planila in se prestrašena obrnila, ko da bi pričakovala, da se bo zdaj prikazal oče.

„Was denn!“ je nadaljeval stric Franz. „Saj govorim čisto resnico, nicht wahr?“

Kakor vkopan sem stal v pozoru pred kuhinjskimi vrati. Strmo sem gledal strica Franza.

„Rudolf!“ me je mati suho ogovorila. „Tako v svojo sobo!“

„Phat!“ se je zmrnil stric Franz in mi pomežiknil. „Vsaj za hip ga pusti pri miru.“

Svoj kozarec je vzdignil proti meni, mi še enkrat pomežiknil in z veseljaškim obrazom, ki mi je bil pri njem tako všeč, dodal:

„Naj fant vsaj kdaj pa kdaj vidi pravega možaka!“

„Rudolf,“ je ponovila mati, „v svojo sobo, sem rekla.“

Obrnil sem se in odšel po hodniku. Vendar sem lahko

še slišal strica Franza, ki je za mojim hrbtom rekel:

„Armes Kind! Priznati moraš, da je malce huda, fanta takole siliti v farje, in to samo zato, ker je tvoj mož takrat v Franciji...“

Kuhinjska vrata so se s treskom zaloputnila in stavka nisem slišal do konca. Slišal sem samo še jezen glas matere, besed pa nisem mogel razločiti; čez čas pa se je glas strica Franza precej dvignil in razločno sem slišal: „...ena sama laž!“

Tokrat smo večerjali malo bolj zgodaj, ker je moj oče moral oditi na roditeljski sestanek v šoli. Po večerji smo v jedilnici poklekli in opravili večerno molitev. Ko je oče molitev zaključil, se je obrnil k Bertli in rekel:

„Berta, imaš na vesti kakšen greh?“

„Nimam, oče.“

Potem se je obrnil h Gerdi:

„Gerda, imaš na vesti kakšen greh?“

„Nimam, oče.“

Jaz sem bil najstarejši, zato me je oče vprašal zadnjega:

„Rudolf, imaš na vesti kakšen greh?“

„Nimam, oče.“

Vstal je, za njim tudi mi. Iz žepa je potegnil uro, pogledal mamo in rekel:

„Osem je. Ob devetih vsi v posteljo!“

Mama je samo prikimala. Potem se je oče obrnil k naši debelušni Mariji.

„Tudi vi, meine Dame.“

Oče je s pogledom še enkrat premeril vso družino, potem je odšel na hodnik, si oblekel plašč, zavezal šal in si poveznil klobuk na glavo. Mi se nismo zganili. Saj nam še ni dovolil, da bi se premaknili.

Potem je spet stopil na prag jedilnice, ves v črnem, samo v njegove udrtne oči se je za hip ujel odblesk sve-

me soliti ali marinirati zmesi različnih gob. Potrebno je tudi upoštevati, da se gobe hitro kvarijo. Že postana gobja jed lahko povzroči zastrupitev s hrano. Zaradi tega smemo soliti ali marinirati samo zdrave gobe.

Sušimo le bele gobe. Ploščate gobe za sušenje niso primerne. Pred sušenjem je potrebno gobe temeljito očistiti ter izločiti stare in pokvarjene. Nožice odrežemo, le belo gobo lahko sušimo z nožico. Najprimernejša temperatura za sušenje gob je 55 do 75 stopinj C. Pravilno osušene gobe smejo vsebovati le še 12 do 14 % vode.

S soljo konzerviramo navadno lisičke. Predhodno jih moramo temeljito očistiti in oprati, nato pa jih lepo razvrstiti v leseni ali stekleni posodi (aluminijasta ali emajlirana posoda za to ni primerna), nato vsako vrsto posipamo s soljo in dodamo ribizlov list, lovor, papriko in drugo. Soljene gobe morajo biti tesno druga pri drugi, posoda pa mora biti dobro pokrita in vrh pokrova je treba dati še kak težek predmet.

Marinirane gobe moramo hraniti v steklenih posodah in brezpogojno na hladnem.

Tudi v predsobi ali veži moramo skrbeti za red in čistočo

Naše predsobe so zelo različne: nekatere so dolge, skoraj predolge na račun površine drugih stanovanjskih prostorov, drugim pa arhitekti mačehovsko delijo kvadratne metre, tako da so ozke in majhne in največkrat zaradi lege tudi brez dnevne svetlobe. Zato morajo biti praktično opremljene in dobro osvetljene. Ali ni ravno predsoba kraj, kjer najprej sprejememo gosta?

V predsobi nujno potrebujemo stenski obešalnik, ki ne sme biti mesto, kjer se zbirajo vse obleke družine, plašči, suknjiči, hlače, priročnost kljuk pa nas celo zavede, da na najbližje mesto obesimo mrežo, morda cekar in tudi šolsko torbo. Zato je v predsobi potrebna večja ali manjša garderobna omara, kamor spravljamo obleke, ki jih nosimo vsak dan, pa tudi kup drugih reči najde v njej potrebno mesto.

Poleg garderobne omare stoji v predsobi omarica ali regal za čevlje. Police preoblečemo s papirjem ali plastiko, ki je še primernejša, saj jo, ko se umaže umijemo z detergentovo raztopino. Čevlje čistimo vsak dan, ne pozabimo na podplate! Čevlje prezračimo, posebno tiste, ki ves dan tičijo na potnih nogah. Vlažnih čevljev ne spravljamo v omaro.

V predsobo sodi tudi polička za čistila in kljuka, kjer visi sesalec ali omelo.

Sesalec, naš vsakodnevni spremljevalec, služi enkrat na mesec našo pozornost. Obrise mu ohišje, s krtač pa odstranimo kosme prahu. Najhitreje bo šlo s pletilko, ki jo vtikamo med dlake od dna proti vrhu. To delamo nalahko, da ne spulimo ščetin.

Ko že čistimo sesalec, operemo še omelo,

Drobni nasveti

■ Blatne madeže najprej posušimo, nato jih spraskamo ali odstranimo z roko, nazadnje pa zaprašeno mesto skrtajmo.

■ Mastne madeže odstranimo iz belega pralnega blaga z milom ali detergentom, nato pa blago operemo (prekuhamo).

■ Iz barvastega volnenega blaga čistimo mastne madeže z mlačno milnico ali raztopino detergenta z dodatkom salmiakovca. Madeže tamponiramo tudi z bencinom, čistilnimi vodicami ali s čistilnimi pastami.

■ Krvave madeže namočimo in izperemo najprej s hladno slano vodo, nato jih namilimo in operemo. Postopek večkrat ponovimo. Če na belem blagu ostane še barvna sled, jo odstranimo z belili.

■ Črnilni madež najprej popijemo s pivnikom ali speremo s hladno vodo ali mlekom. Nato speremo madeže z milnico ali detergentom. Trdovraten madež odstranimo iz belega perila z limoninim sokom.

ščetko za svetljenje parketa in smetišnico. Posebej pa očistimo krtače za čevlje, kjer se je že na dlakah nabrala debela plast paste. Lesenih delov ne močimo preveč, ker se lahko odlepijo, če pa so drži krtač prelakirani, jim voda ne bo preveč škodovala. Nelakirane pa potem, ko se temeljito osušijo, premažemo s parketnim loščilom ali refleksom za pohištvo.

Se pogled na likalnik, ki ima hrupavo in deloma zarjavelo likalno površino, ko smo zadnjič likali hlače in krilo in je sopara zapustila zoprne madeže. Z vlažno krpo in kromovim praškom zdrgnjena ploskev bo spet gladko drsela po perilu.

Poskusite!

KISLA REPA PO KOROŠKO

1 kg kisle repe, ¼ kg suhe glave ali parkeljcev, kumina; 10 dkg suhe slanina, 1 čebula, žlica moka, 2 stroka česna, škodolica smetane, sol.

Repo denemo kuhat z narezanim jabolkom, suho sviljino in kumino. Na drobno zrezano slanino segrejemo in na njej zarumenimo sesekljano čebulo in česen. Gladko razkuhamo z mrzlo vodo. Zlijemo v repo. Dodamo smetano in po okusu solimo.

Serviramo k žgancem, krompirju, cmokom in podobnem.

ZA SLADKORNO BOLNE — MESNI CMOKI ZA V JUHO

10 dkg kuhanih ali pečenih mesnih ostankov, 1 dkg surovega masla ali margarine, polovica jajca, poper, majaron in sol.

Mesa zmeljemo, solimo, popramo in odlijemo z majaronom. Surovo maslo in pol jajca penasto umešamo in dodamo k mesu. Vse skupaj dobro pregnetemo in izoblikujemo štiri cmoke, ki jih zakuhamo v čisto juho.

tilke v jedilnici. Obšel nas je s pogledom in rekel:

„Gute Nacht.“

Soglasno je iz treh grl kakor odmev prišlo gute Nacht, samo Marija je malce z zamudo dodala:

„Gute Nacht, Herr Lang.“

Mati je odšla z očetom prav do glavnih vrat. Odprla je vrata in se umaknila, da je lahko stopil mimo nje. Samo ona je imela pravico do čisto svojega gute Nacht.

V postelji sem bil že najmanj deset minut, ko je v mojo sobo stopila mati. Odprl sem oči in jo zalotil, ko me je gledala. A vse je bilo samo kakor preblisk: mati je še v tistem hipu pogledala stran in ugasila luč. Potem je brez besede zaprla vrata in slišal sem, kako se po hodniku oddaljujejo mehki koraki.

Iz spanca me je vrgel fresk stanovanjskih vrat. Po hodniku so zatopotali težki koraki. V naslednjem hipu me je že oblila surova svetloba. Mežikal sem in sam sebi nisem mogel verjeti, ali ob moji postelji res stoji oče, v plašču in s klobukom na glavi. A že me je tresla njegova roka in me do kraja predramila. Da, oče je res stal pri moji postelji, visok in ves črn, nepremičen, v očeh, skritih globoko v očesnih votlinah, so se mu kresale iskre.

„Vstani!“ je rekel z ledeno mrzlim glasom.

Pogledal sem ga, ves trd od strahu.

„Vstani!“

Z roko, oblečeno v črno rokavico, je zgrabil odejo in jo divje odgnil. Zdrnil sem s postelje in se sklonil, da bi poiskal copate. Tedaj je oče sunil z nogo in copate brnil pod posteljo.

„Pojdi, kakršen si!“

Odšel je na hodnik, me spustil naprej, sam zaprl vrata moje sobe, potem pa s težkimi koraki odtopotal k Marijini sobi. S pestjo je potolkel po vratih in zavpil:

(Se nadaljuje)

PETER CHEYNEY:

STRUPENJAČA

V majhni italijanski kavarni, na ulici, ki veže Covent Garden in Long Acre, je Alonzo Mac Tavish nervozno bobnal s prsti po marmornati mizi. Kaj neki dela ta lopov Blooey? Njegov, do potankosti premišljen načrt ni predvideval nobene zamude. Toda Alonzo je vedel, da je Blooey mož, ki ne zamuja brez vzroka. Nekaj ga je zadržalo, toda kaj? Že pol ure!

To pot se ni počutil najbolj gotovega. Od vseh ducat afer, ki so zmešale policije obeh kontinentov, ni nikoli stavil na šanso. Vsak udarec je bil preračunan s posebno skrbjo. Toda tokrat, prvič v svoji burni karieri, je Mac Tavish imel slab občutek... in to tako zelo slab, da si je skoraj zaželel opustiti zadevo s skrinjo Stuartov. Vendar pa ni mogel ugotoviti, kje stvar šepa.

Preskrbel si je plan Ramsden House in ga natančno preštudiral. Vlom se je še njemu zdel eden najlažjih, kar se jih je kdaj lotil. Zaradi nekega čudnega vzroka, ki ga je vedel le stari Ramsden, skrinja ni bila zaklenjena v blagajni. Razstavljena je bila v knjižnici na marmornem podstavku in vrata so bila dvojno zaklenjena.

Toda znova se je dvom priplazil v Alonzove misli. Zakaj neki je stari polkovnik indijske armade tako prepričan, da mu skrinje ne bodo nikoli ukradli? Zakaj je že mnogokrat odklonil, da bi zavaroval stvar, ki je vredna najmanj 20.000 funtov? Potegniti je iz žepa denarnico in še enkrat prebral odrezek iz časopisa:

»Polkovnik Ramsden, ki se je pravkar vrnil iz Indije in se je naselil v Ramsden House v Essexu, je danes izjavil našemu dopisniku, da nima niti najmanjšega namena zavarovati skrinjo Stuartov. Gre za majhno skrinjo, dolgo približno petdeset in visoko okrog dvajset centimetrov, ki naj bi nekoč pripadala Stuartom. V notranjosti so vdeleni dragi kamni zelo velike vrednosti. Poleg tega, da polkovnik skrinje ne namerava zavarovati, pa je niti ne zaklepa v blagajno. Razglašja, da mu skrinje ne bodo nikoli ukradli. Pravi, da mu legenda, po kateri bo vsak, ki bo imel skrinjo več kot šest ur, razen lastnika seveda, okusil vso nesrečo, zagotavlja dovolj dobro zaščito.«

Alonzo je zložil odrezek in ga spet spravil v žep. Ni verjel v mite. Ob sestavljanju programa za vlom ni ničesar pripisoval naključju. In vendar se je spraševal, če ni polkovnik ukrenil kaj posebnega za varnost skrinje, o čemer pa ni govoril tisku.

Vrata kavarne so se odprla. Vstopil je Blooey. Moral je zelo hiteti, kajti v obraz je bil skratlato rdeč in ni se smejal kot običajno. Sedel je nasproti Mac Tavisha in prižgal cigareto.

»Torej Blooey, gre vse v redu?«

»Da in ne, Mac. Vse je v redu, glede nas. Lon te bo čakal z avtomobilom ob polnoči pri Marble Arch. V Ramsden House bi moral biti okrog enih zjutraj. Potem bo šlo lahko. Steklena vrata, ki se odpirajo na trato za hišo, se odpro z navadnim nožem. Alarmne naprave, ki so pri vseh ključkah pri vratih in oknih, bo Inky prekinil ob pol enih. Skratka, vse deluje, kot smo predvideli... le nekaj me skrbi.«

»Kaj, Blooey?«

Blooey se je sklonil čez mizo.

»Skarvass je v Londonu,« je rekel. »Videl so ga pri Wu Li, v Limehouse. Tu je že tri ali štiri dni. Dobro veš, da je prisegel, da te dobi, živega ali mrtvega. Nikoli ti ni odpustil, da si mu speljal stvar izpred nosu v Parizu.«

Alonzo se je zasmeljal.

»Ta tip se mi ne zdi važen. Tak je kot drugi, več laja kot grize.«

»Že mogoče... Lon ga je videl pred eno uro blizu Ramsden House. Pred eno uro mi je telefoniral. Škili na skrinjo, o tem mi dvoma. Skušal te bo prihiteti.«

»Za vrata, saj lahko poskusi. Toda ne vem, kako mu bo to uspelo.«

»Poslušaj, Mac,« je vneto nadaljeval Blooey. »Zakaj ne vzameš Lona

ali mene s seboj? Saj je lepo, da hočeš delati sam, toda eden izkušen velja za dva. Kaj pa, če te Skarvass počaka tam?«

»In kaj potem? Ne muči se, Blooey. Saj ni prvič, da se merim s Skarvassom. Če se je že vrnil, mislim, da se bom moral pomeniti z njim. Zdaj pa že spij kavo. Ne bodi mo tako nervozen. Skarvass ali ne, zvečer bom imel skrinjo Stuartov.«

*

Malo pred eno zjutraj se je Alonzo ustavil z avtomobilom na ozki kamniti poti, ki je peljala za postvom. Ugasnil je luči. Avtomobil je pustil ob ograji in ga na pol obrnil. Sel je še kakih petdeset metrov peš po poti. Ko je prišel na kraj, ki ga je bil določil, je preplezal zid s pomočjo majhnih klinov, ki mu jih je Lon zabil zvečer. Spustil se je v park.

Tišino je motil le rahel šum vetra v krošnjah dreves, ki so obdajala razkošno trato. Ob robu se je napotil k hiši. Premikal se je neslišno in prežal na kako senco, ki bi lahko izdajala Skarvassa. Alonzo je bil prepričan, da se Skarvass skriva v bližini. Po vsej verjetnosti je zvedel, da namerava Alonzo ukrasti skrinjo. Take stvari se hitro razveje v podzemlju. Verjetno se je odločil, da tudi on vtakne svoje prste vmes.

Morda je bil Skarvass pripravljen tvegati. V svoji burni karieri si je Alonzo nakopal mnogo sovražnikov. Mnogim je že zmešal načrte. Toda hujšega sovražnika od Skarvassa ni imel. Pripisovali so mu najmanj tri mekanozovane umore.

Alonza je zanimalo, kakšno taktiko bo ubral njegov nasprotnik. Ali mu bo preprosto izpeljal skrinjo izpred nosu ali pa gre za kaj hujšega? Alonzo se je nasmehnil. Policijo najbrž ne bi žalostilo, če ga najde mrtvega v kakšni jami. Kajti Alonzo Mac Tavish je Scotland Yardu povzročal več preglavic kot ducat zlikovcev skupaj. Poleg tega, da je bila policija prepričana, da je bil vmešan v prenekatere stvari, ni nikoli dovolj dokazov, da bi ga prijela.

Alonzo je prišel do kraja, kjer so bila drevesa najbližje hiši. Splezal je do steklenih vrat. Z nožem jih je odprl. Tiho se je splazil v hišo. Z načrta je vedel, da je hodnik nasproti in vrata knjižnice druga z desne.

Potegnil je zavese za seboj in prižgal baterijo. Stopil je na hodnik in prisluhnil. Niti glasu od nikoder. Počakal je nekaj sekund, nato pa se je z majnimi koraki približal knjižnici. Obrnil je kljuko. Vrata so se odprla! Kako je to mogoče? Jih je polkovnik pozabil zakleniti? Ga je morda Skarvass prehitel?

Odrinil je vrata in vstopil. Knjižnica ni imela oken, ker je bila na sredini stavbe. Prižgal je baterijo. Čisto po občutku je posvetil tja, kjer je po njegovem morala biti skrinja. Še je bila tam!

Torej ga Skarvass le ni prehitel. Po vsej verjetnosti je kakšen malomaren služabnik pozabil zakleniti vrata. Hitro je zgrabil skrinjo in se splazil iz hiše po vnaprej predvideni poti. Kmalu je bil v senci dreves. Stvar s Skarvassom je bila prazen strah. Lon Ferres se je moral motiti.

Preplezal je ograjo in prišel do avtomobila. Skrinjo je položil na sedež, obrnil in brez luči odpeljal po ozki poti. Nenadoma je močno udaril ob nekaj na cesti. Prižgal je luči in videl, da mu hlod zapira pot. Skočil je ven in že hotel zgrabiti za pištolo, ko je zaslišal zopni glas Skarvassa le Ritale:

»Stoj, Mac Tavish. Samo premakni se, pa te nabašem s svincem. Bi bil za kratek pogovor?«

Alonzo je ugovarjal: Lon Ferres se ni zmotil. Čisto negiben se je nasmehnil Skarvassu.

»Me veseli, da te spet vidim, Skarvass,« je rekel mirno. »Kaj te je prineslo?«

Skarvass se je zlobno zasmeljal. »Kaj da me je prineslo? Povedal ti bom, Mac Tavish. Hočem skrinjo, ki si jo pravkar ukradel. Pustil sem te, kako si se skrival med drevesi. Zdaj pa mi daj skrinjo. Glede drugega pa...«

Alonzo je ubogal. Še eden se je pridružil Skarvassu in vsak na eni strani sta mu sledila v avtomobil. Alonzo je po ukazu počasi peljal proti glavni cesti. Skarvass mu je porinil revolver v hrbet.

Niti trenutka ne sme izgubiti, je premišljeval Alonzo. Ni dvomil, da Skarvass misli resno. Hotel je dve stvari: skrinjo in Alonzovo kožo. Če se to zadnje zgodi, na svidenje kariera, Alonzo. Skarvass je torej hotel ubiti dve muhi na mah. Pogledal je okrog sebe. Ničesar pametnega se ni mogel spomniti.

»Le dobro pogledj, prijateljček!« se mu je posmehoval Skarvass. »Kmalu ne boš ničesar več videl. Čez uro boš prav tako mrtev kot Ramzes II. In še več. Umrl boš z zavestjo, da je Skarvass bogat... bogat zaradi vse-

G. W. BORTH

Gospa inšpektor tudi ni od muh

Inšpektor Tom Connally iz Scotland Yarda je ležal s prehladom v postelji, pil bezgov čaj in se potil. Ko je zabrnal telefon, je mrs. Connally brž vzela slušalko in se oglasila namesto moža. Pri aparatu je bil detektiv seržant Andrews:

»Mrs. Connally? Nujen primer! Umor v Linden Lane!«

»Kaj pa je, draga?« je sopihal inšpektor in se poskušal izmotati iz svojih ovojcev.

»Ostani pri miru,« ga je zavrnila žena. »Halo, seržant, moj mož danes ne more nikamor. Prehlajen je. Kdo pravite, da je bil umorjen? Profesor Mac Intosh v svoji hiši v Linden Lane? Kdaj? Zjutraj ob šestih? Toda zdaj je že devet. Kaj pa ste mečkali tako dolgo?«

Seržant Andrews se je zadržal v telefon: »Gospa, pri vsem spoštovanju do vas bi mi bilo vendar ljubše, če bi govoril z vašim možem. Že prvo uro po umoru sem bil na mestu zločina. Pred hišo umorjenega pa sem se spotaknil ob bananin olupek in sem moral vsa pota obhoditi šepaje. Nekatere sem že aretirali, a brez inšpektorja ne znam naprej. Prosim, pokličite ga na telefon.«

»Draga,« je stokal inšpektor v postelji, »oh, draga, daj vendar sem telefonsko slušalko!«

»Jezik za zobe,« je zavpila mrs. Connally. »Ne, ne, seržant, nisem mislila vas. Pripovedujte naprej, koga ste aretirali?«

»Tu v Scotland Yardu imam gospodinjco umorjenega, neko mrs. van Dyke, potem nečaka umorjenega, Jamesa Crakerja, kurjača Nortona, hišnega zdravnika dr. Moorelanda in še neki sumljiv subjekt, čigar identitete še nismo dognali. Našli smo ga v kleti za premog. Morda je kak vlomilec...«

»So bili vsi, ki ste jih priprli, v hiši umorjenega?«

Seržant Andrews je vzdihnil: »Vi z vašimi vpraša-

nji mi boste naredili še luknjo v želodec, mrs. Connally. Če že morate vse tako natanko vedeti, izvolite: nečak je bil v svojem stanovanju v Tottenhamu, dr. Mooreland na praksi, v hiši so bili le kurjač, gospodinja in mož v kleti. Če bi zdaj vendarle inšpektor...«

»Hudiča, vendar,« se je zdaj inšpektor v postelji razjezil ves rdeč v obraz, »zdaj pa hočem vedeti, presneli!«

Brez usmiljenja mu je žena spet zagrozila: »Jezik za zob!« — »Ne, ne vi, seržant. Poslušajte in storite potem, kar vam bom zdajle rekla. In brez ugovora. Spravite takoj gospodinjco v sosednjo sobo in ji ukazite, da vsem osumljencem sleče hlače!«

Seržant je zastokal: »Če jaz ne bom znorel! Kaj pa mislite?«

Nekaj časa je bilo tiho, nato se je pri telefonu spet oglašil seržantov glas, tokrat nejevoljno in užaljeno: »Mrs. Connally! Hlače slečene! Nobenega orožja nikjer, če to mislite. Le nečak umorjenega ima lahko podplutbo nad desnim kolonom.«

»Izvrstno,« se oglasi mrs. Connally, vsa navdušena. »Morilec je nečak. Bil je tudi na kraju umora. Verjetno se je spotaknil na isti bananini lupini kot vi. Seržant! Obdolžite ga kar naravnost! Blufirajte!«

V telefonu je bilo slišati glasen krik, nato se je seržant spet oglašil: »Mrs. Connally! Nečak je pravkar priznal umor!«

Zadovoljno je Mrs. Connally položila telefonsko slušalko na vilice, grajajoče pogledala svojega razjarjenega moža in rekla:

»Kar lepo mirno leži naprej. Nekdo je bil pač umorjen, a sem krivca že odkrila. Sploh pa je to otroško igrakanje, razjasniti kak umor. Rada bi te vedela, zakaj vas, butce, v Scotland Yardu plačujejo.«

Anekdote

Darwin je sovražil dolgovestnost v govoru in pisanju. Prijateljem je rad pripovedoval, kako je bilo na kosilu pri Carlylu.

»Dve uri je govoril Carlyle sam. In veste o čem! — O veličini molka!«

Rado se zgodi, da spravi najpreprostejše vprašanje v zadrego tudi največjega učenjaka. To se je primerilo slavnemu prirodoslovcu in učenjaku Darwinu, ko mu je njegova mala nečakinja zastavila naslednjo uganko:

»Kaj ima mačka, česar nobena druga žival nima!«

Darwin je dolgo premišljeval in ugibal in se nazadnje vdal. Deklica je bila na moč velesla, da je spravila učenjaka v zadrego.

»Oh, dragi stric,« je dejala, »kaj res ne veš tega! — Mucke vendar!«

Znani gledališki ravnatelj Wyndham je vročega julijskega dne povabil v svoje gledališče izbrano družbo, da bi ji prebral Tennysonovo pesnitev »Elaine«. Med njimi je bil tudi minister Gladstone.

Po prireditvi stopi ravnatelj h Gladstonu in ga vpraša, če ga je predstava zelo utrudila.

»Nikakor ne,« ga miri državnik, »imenitno sem se zabaval in prav vesel sem, da ste me povabili. Čisto pokrepčan sem in kakor preroben grem nazaj v parlament.«

Ves srečen hiti Wyndham za oder, kjer pa sliši samo zabavljanje nad minulim duševnim mučenjem. Tedaj se ravnatelj razhudi:

»Dragi moji, vzemite si za vzor starega Gladstona! Pravkar mi je dejal, da še zlepa ni doživel tako prijetnih uric.«

»O, to pa rad verjamem,« se oglasi nekdo v ozadju, »saj je ves čas spal!«

Pisatelj Georges Courteline je pripovedoval prijateljem o svojem potovanju po Holandskem. Hvalil je to deželo, posebno pa se je navduševal, seveda ne brez pretiravanja, za holandsko čistočo. Ko je opazil, da ga je navdušenje zaneslo le predaleč, se je v šali sam norčeval iz svoje pripovedi, rekoč:

»Haag, na primer... je tako čist... tako čist, da se človek ne upa pljuniti na tla. Kadar pa le mora pljuniti, sede na vlak in se odpelje pljuniti na deželo.«

ga, kar si ti slabega storil. Spominjal se te bom.«

Alonzo ni odgovoril. Bližal se je križišču. Malo pred križiščem je opazil nekaj, kar mu je vzbudilo upanje velik kamen je stal ob robu ceste. Povečal je hitrost in zapeljal nanj. Avtomobil je zanesel in Skarvass je zgubil ravnotežje. Alonzo je izkoristil priliko in skočil ven. Preskočil je živo mejo ob cesti in se cik-cak pogнал po polju.

Skarvass je noro streljal za njim. Toda noč je bila temna in Alonzo je kmalu izginil v temi. Italijan je zaklel, skočil v voz in z vso hitrostjo odpeljal.

*

Naslednje jutro si je Alonzo po zajtrku prižgal cigareto. Gledal je Lona Ferrera, ki je nasproti njega bral časopis.

»Da, da, moj stari. Včeraj me je pa Skarvass krepko držal. Pobral jo je s skrinjo. Ni pa dosti manjkalo, da ni odnesel še moje glave. Besen sem. Prvič sem zgrešil. Včeraj zvečer sem slutil, da nekaj ne bo v redu. Moral bi se zaneesti na instinkte. Če se spomnim na ves trud... pa še v korist Skarvassa. Ta amazonec bo poskusil vse, da me ujame.«

Lon ga je pogledal in se nasmehnil. »Torej misliš, da ti je sreča obrnila hrbet? Jaz ti pa pravim, da si najbolj srečen človek na svetu. Spraševali smo se, zakaj ni stari polkovnik Ramsden hotel nikoli zavarovati skrinje. In zakaj jo je puščal v knjižnici, vsakemu na voljo? Se spomniš tiste legende, ki jo je povedal novinarju? Tiste zgodbe, po kateri se vse nesreče zgnejo na tistega, ki bi skušal ukrasti skrinjo Stuartov... No, preberi si tole!«

Podal je časopis Alonzu, ki ga je gledal odprtih ust. Bral je:

»Tar ubit«

Včeraj so hoteli ukrasti slavno skrinjo Stuartov, ki pripada polkovniku Ramsdenu. Neki Italijan, Skarvass po imenu, star vlomilec in dobro znan policiji, je nameraval z avtomobilom odpeljati skrinjo, ki jo je ukradel v Ramsden House. Predvidevalo se je, da se je na cesti ustavil, da bi si ogledal skrinjo, obloženo z dragimi kamni. Našli so ga na dnu avtomobila. Poleg njega je spala kača, last polkovnika Ramsdena. Že dve leti jo polkovnik zapira zvečer v skrinjo, kot varuha pred tatovi. Ker pik te kače, minutne kače, kot jo tudi imenujejo, povzroči trenutno smrt, lahko upamo, da skrinja Stuartov ne bo več zbujala pohlepa tatov.«

Alonzo je zažvižgal.

»Ubogi Skarvass. Namesto da bi me ubil, mi je sam rešil življenje. Če se ne bi to zgodilo, bi jaz skrinjo odprl sam. Prav imaš, Lon, sreča še ni zapustila Alonza Mac Tavisha!«

Cestni promet danes in jutri

Med zelo važne probleme, s katerimi se bavi današnji svet, brez dvoma spada tudi vprašanje, kako čim bolj funkcionalno in hkrati tudi čim bolj varno urediti promet na cestah, ki se še vedno neprestano razvija. O tej problematiki so izčrpno razpravljali tudi na nedavnem kongresu mednarodne cestne zveze v Londonu, katerega se je udeležilo nad 3000 delegatov iz več kot 100 držav iz vseh delov sveta. Med udeleženci so bili številni ministri za promet, parlamentarci, arhitekti, inženirji, in drugi strokovnjaki s področja cestnega prometa.

Težišče cestnoprometnih raziskav se čedalje bolj prenaša od gradbenega materiala in izboljšanja gradbenih metod na probleme prometne varnosti in prometnih tokov. V gradnji in modernizaciji cest prednjači v svetu daleč pred drugimi državami Amerika, vendar pa so lani druge države prvič izdale za razne cestne projekte več kot milijarde dolarjev.

Prav ta okoliščina pa terja, da se tako napori na tem področju, predvsem pa napori na področju raziskav strnejo k tesnejšemu sodelovanju. Medtem je 33 držav že sprejelo skupni program za kodifikacijo, komentiranje ter izmenjavo mnenj in dosežkov glede 2270 posameznih cestnih projektov, generalni direktor mednarodne cestne zveze pa je na londonskem zasedanju izjavil, da je končni cilj zveze ustanovitev svetovnega „poola“, ki bi zbiral vse potrebne statistične podatke in ustrezne informacije po enotnih merilih in ki bi posredoval medsebojno izmenjavo vseh zadevnih podatkov.

Pred mednarodno cestno zvezo so torej še ogromne naloge, zlasti spričo neverjetno naglega razmaha motorizacije ne le v industrijsko razvitih državah, marveč splošno na svetu, kar sproti poraja čedalje bolj številne in hkrati tudi zelo zamotane probleme na področju cestnega prometa.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevni oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 *Estro mešano* — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 *Pozdrav nate* — 10.03 *Za gospodinja* — 11.10 *Ljudske viže* — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zborovi — 12.40 *Deželna poročila* — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 *Objave* — 14.55 *Posebej za vas* — 16.00 *Glasba zale* — 16.55 *Kulturna poročila* — 17.00 *Popoldanski koncert* — 18.45 *Pastra mešano* — 18.55 *Lokalni šport* — 19.30 *Odmev časa* — 20.10 *Deželna poročila*.
Sobota, 15. 10.: 8.05 *Domači vrt* — 8.45 *Domača književnost* — 14.45 *Pozdrav nate* — 15.30 *Setev morja, roman* — 15.50 *Iz vseh dolin zveni* — 16.30 *Govorimo o znanstvenih knjigah* — 18.00 *Kulturni razgledi* — 19.10 *Odmev časa* — 20.20 *Radijska pripovedka* — 20.45 *Orkestralni koncert*.
Nedelja, 16. 10.: 8.05 *Kmetijska oddaja* — 9.05 *Jezdec na valovih* — 11.00 *Koncert v zelenem* — 12.40 *Ogledalo*

Razen manjšega števila jabolčnih, hruševih in češnjavih drevesc po normalni ceni oddaja po znižanih cenah orehe, češnje, slive, marvadeljne, ribeze, kosmulje in vinske trte

drevesnica **POLZER**
pri Št. Vidu v Podjuni

Mešnega gledališča — 13.00 *Oporni koncert* — 13.45 *Iz domačih krajev* — 14.30 *Pozdrav nate* — 16.30 *Križem po svetu*, križem skozi čas — 18.05 *Samo veselje z glasbo* — 19.00 *Nedeljski šport* — 20.10 *Pridi k srečanju*.
Ponedeljek, 17. 10.: 8.15 *Dva brez milosti* — 8.45 *Glasba tujih dežel* — 15.15 *Komorna glasba* — 15.45 *Koroški knjižni kotiček* — 17.00 *Ljubzen je nebeška sila* — 18.15 *Tisk in gospodarstvo* — 18.35 *Mladinska oddaja* — 19.15 *Avstrijski teden proti alkoholizmu* — 20.20 *Brati in razume* — 20.35 *Staroavstrijske podobe* — 21.20 *Za mesta in podeželje*.

Torek, 18. 10.: 8.00 *Zveneči jutranji pozdrav* — 15.15 *Knjige za darilo* — 15.30 *Kadar gram domov* — 15.45 *Koroška pesništvo* — 18.00 *Koroška avto- in motorevija* — 18.15 *Iz prve roke* — 18.25 *Ce mene vprašate* — 18.35 *Aktualna literarna oddaja* — 19.00 *XY ve vse* — 20.20 *Srečo in zadovoljstvo želimo* — 21.35 *Zveneči mozaik*.

Sreda, 19. 10.: 8.00 *Zveneči jutranji pozdrav* — 15.15 *Knjige za bažično darilo* — 15.30 *Radijski pevski zbor Celovec* — 15.45 *Predstavljamo vam Barbara Motl-Ogris* — 18.00 *Aktualna reportaža* — 18.15 *Pomoč potrebuje vsak* — 18.30 *Znanstveni pogovori* — 20.20 *Hoffmannove pripovedke*, opera.

Četrtek, 20. 10.: 8.00 *Zveneči jutranji pozdrav* — 15.15 *Ura pesmi* — 15.30 *Knjige za bažično darilo* — 15.45 *Namški moški zbori romantike* — 18.05 *Kmetijska oddaja* — 19.00 *XY ve vse* — 20.20 *Kakšna je ta vodica, ki tako žubori* — 21.10 *Pripovedujemo o deželi Drave*.

Petek, 21. 10.: 8.00 *Zveneči jutranji pozdrav* — 15.15 *Komorna glasba* — 15.45 *Koroška domača abet* — 18.00 *Ljudska visoka šola v radiu* — 18.35 *Kaj pravi industrija* — 19.00 *Čudovita flora* — 20.20 *Seina-Donava* — 20.50 *Aktualni prispevek* — 21.00 *Glasbene šarade*.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 *Dobra jutro* — 6.15 *Z glasbo v dan* — 6.40 *Jutranja opazovanja* — 6.50 *Pastra mešano* — 7.20 *Jutranja gimnastika* — 11.00 *Veseli*

PEČI in štedilnike znamke „Tirolia“ v najboljši kvaliteti in največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrota vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-34) 201

— 19.00 *Lahko nač otraci* — 20.00 *Potujoča glasbena skrinja* — 21.00 *Naši pevci na Poljskem*.

Ponedeljek, 17. 10.: 8.05 *Glasbena matineja* — 8.55 *Za mlade radovedneže* — 9.45 *Ples v otroškem vrtcu* — 10.15 *Iz domače koncertne literature* — 10.35 *Otok norcev* — 12.05 *Slovenske vokalne zabavne melodije* — 12.40 *Tuji pihalni orkestri* — 14.05 *Jugoslavanska solistična in ansambelska glasba* — 14.35 *Voščila* — 15.30 *Zbor „Slane žagar“ iz Kroke* — 17.05 *Oporni koncert* — 18.45 *Svet tehnike* — 20.00 *Beethovnov večer*.

Torek, 18. 10.: 8.05 *Glasbena matineja* — 9.25 *Slovenske narodne iz Bele krajine* — 10.15 *Štirje bolgarski operni pevci* — 12.05 *Ansambel Milana Vitka in ansambel bratov Pleška* — 12.40 *Solistična koncertna glasba* — 14.05 *Peč minut za novo pesniško* — 15.40 *V terek nasvidenja* — 17.05 *Orkester RTV Ljubljana* — 18.15 *Iz relesnih postaj* — 18.50 *Na mednarodnih križpotjih* — 20.00 *Zbor „Svetozar Markovič“* — 20.20 *Dobri divji mož, igra* — 21.20 *Pesem godal*.

Sreda, 19. 10.: 8.05 *Glasbena matineja* — 8.55 *Pisan svet pravljic in zgodb* — 10.15 *Violinist Slavko Zimšek* — 10.45 *Človek in zdravje* — 12.05 *Zvočne miniature* — 12.40 *Iz opere „Don Juan“* — 14.05 *Glasba za odhiti* — 14.35 *Voščila* — 15.30 *Ruski zborovski skladatelji* — 17.05 *Mladina sebi in vam* — 18.15 *Iz naših študiov* — 18.45 *Naš razgovor* — 20.00 *Werther, opera*.

Četrtek, 20. 10.: 8.05 *Glasbena matineja* — 9.25 *Južno-ameriška glasbena folklor* — 10.15 *Naši pevci v Puccinijevih operah* — 12.05 *Zadovoljni Kranjci in trio Jazeta Krežela* — 12.40 *Dvajset minut stare glasbe* — 14.05 *Odmevi z domačih baletnih odrov* — 14.45 *Lirika za otroke* — 15.30 *Orkestralna glasba današnjih dni* — 17.05 *Turistična oddaja* — 18.15 *Znamenite osebnosti iz književnosti in operni liki* — 18.45 *Jezikovni pogovori* — 20.00 *Četrtek večer domačih pesmi in napevov* — 21.00 *Literarni večer*.

Petek, 21. 10.: 8.05 *Opera matineja* — 8.55 *Pionirski tednik* — 10.35 *Otok norcev* — 12.05 *Jugoslavanski pevci zabavnih melodij* — 12.40 *Igrajo domače pihalne godbe* — 14.05 *Odskočna deska* — 14.35 *Voščila* — 15.40 *Govorna mladinska oddaja* — 17.05 *Petkov simfonični koncert* — 18.15 *Vaši priljubljeni orkestri* — 18.50 *Kulturni globus* — 20.00 *Gallusovi madrigali in moteti* — 20.20 *Tedenski znanstveni pregled* — 21.15 *Oddaja o morju in pomorščakih*.

RADIO TRST

Sobota, 15. 10.: 12.00 *Kulturni odmevi* — 15.00 *Glasbena oddaja za mladino* — 16.00 *Volan* — 17.30 *Jutrisnji solisti* — 18.30 *Panorama jazz* — 19.15 *Družinski obzorik* — 20.35 *Teden v Italiji* — 21.00 *Zbogom Martina, drama*.

Nedelja, 16. 10.: 8.30 *Kmetijska oddaja* — 11.15 *Oddaja za najmlajše* — 13.00 *Odmevi tedna v naši deželi* — 15.30 *Talmini* — 18.00 *Koncert v miniaturo* — 19.15 *Nedeljski vestnik* — 20.30 *Iz slovenske folklor* — 22.10 *Sto let ikomorne glasbe v Furlaniji*.

Ponedeljek, 17. 10.: 12.15 *Brati smo za vas* — 18.00 *Ne vse, toda o vsem* — 19.15 *Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti* — 20.35 *Italijanski pentagram* — 21.00 *Otok življenja in smrti*.

Torek, 18. 10.: 12.00 *Iz slovenske folklor* — 18.55 *Za vedro razpoloženje* — 20.35 *Didona in Enej, opera* — 21.55 *Motivi, ki vam ugajajo*.

Sreda, 19. 10.: 12.15 *Pomenek s poslušalkami* — 18.00 *Ne vse, toda o vsem* — 19.15 *Higijena in zdravje* — 20.35 *Simfonični koncert* — 21.55 *Solisti lahke glasbe*.

Četrtek, 20. 10.: 12.15 *Znanost in tehnika* — 19.05 *Pisani balončki* — 19.35 *Plošč, ki so mladim všeč* — 20.35 *Alkestis, drama* — 22.35 *Slovenski solisti*.

Petek, 21. 10.: 12.15 *Med tržaskimi slojnicami* — 18.00 *Ne vse, toda o vsem* — 18.30 *Iz slovenske glasbenega življenja v preteklih stoletjih* — 19.15 *Vatikanski muzeji* — 19.30 *Najnovejši uspehi* — 20.35 *Gospodarstvo in delo* — 21.00 *Koncert operne glasbe*.

Ta teden vam priporočamo:

Za ljubitelje zgodovinskih romanov

- Henrik Sienkiewicz: **KRIŽARJI**, zgodovinski roman iz dobe germaniziranja slovenske zemlje, dve knjigi skupaj 772 str., ppl. 65 šil.
- Ivo Andrič: **TRAVNIŠKA KRONIKA**, zgodovinski roman iz stare Bosne, 416 str., br. 30 šil.
- France Bevk: **ISKRA POD PEPELOM**, zgodovinska povest iz dobe kmečkih uporov, 128 str., br. 8 šil.
- Mimi Malenšek: **INKVIZITOR**, zgodovinski roman iz reformacijskih bojev, 688 str., polusnje 123 šil.
- Janez Jalen: **BOBRI**, roman o prastarih prebivalcih na Ljubljanskem barju, 600 str., ilustr., pl. 52 šil.
- Alois Jirasek: **PROTI VSEM**, zgodovinski roman o husitskih bojih na Češkem, 600 str., pl. 64 šil.
- Venceslav Winkler: **MLADEC DRAGO ŽIT**, zgodovinska povest iz časov starih Slovanov, 136 str., ilustr., ppl. 15 šil.
- Mary Renault: **KRALJ MORA UMRETI**, zgodovinski roman iz stare Grčije, 336 str., pl. 66 šil.
- Svetolik Rankovič: **GORSKI CAR**, roman o hajduštvu v Srbiji, 212 str., pl. 32 šil.
- Wl. St. Reymont: **LETO 1794**, zgodovinski roman o bojih stare Poljske za svobodo, 848 str., pl. 78 šil.
- Ilka Vaštetova: **ROMAN O PREŠERNU**, življenjska pot največjega slovenskega pesnika, 464 str., pl. 82 šil.
- Oskar Hudaes: **KRIŽAR LENART**, zgodovinski roman iz časov križarskih pohodov, 568 str., ppl. 73 šil.
- Venceslav Winkler: **PETELINJE PERO**, dve povesti iz dobe kmečkih uporov, 96 str., ilustr., br. 10 šil.
- Franc S. Finžgar: **POD SVOBODNIM SONCEM**, zgodovinski roman o starih Slovanih, dve knjigi skupaj 478 str., br. 30 šil.
- Anatole France: **BOGOVI SO ŽEJNI**, zgodovinski roman iz dobe francoske revolucije, 304 str., pl. 25 šil.
- Kasimir Edschmid: **SIMON BOLIVAR**, zgodovinski roman o osvoboditelju Južne Amerike, 532 str., pl. 57 šil.
- Walter Scott: **IVANHOE**, zgodovinski roman iz stare Anglije, 384 str., br. 21 šil.
- Anna Wambrechtsamer: **DANES GROFJE CELJSKI IN NIKDAR VEČ**, zgodovinski roman, 608 str., pl. 65 šil.
- Rosemary Suteliff: **ŠČITNI OBROČ**, zgodovinski roman iz stare Anglije, 264 str., ilustr., ppl. 28 šil.
- Zolt Harsanyi: **GALILEO GALILEI**, zgodovinski roman o slovečem učenjaku, 700 str., slikovne priloge, ppl. 76 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse